

LIJST VAN AFKORTINGEN

ABD	Arbeidsovereenkomst voor bepaalde duur
ABO	Arbeidsovereenkomst voor onbepaalde duur
BBP	Bruto binnenlands product
BTW	Belasting over de toegevoegde waarde
CA	Centraal akkoord
CPI	Consumptieprijsindex
CVTS	Continuing vocational training survey
DBRIS	Databank van statistische informatieplichtigen
EC	Europese Commissie
ECB	Europese Centrale Bank
EU	Europese Unie
FED	Federal Reserve System
HICP	Geharmoniseerde consumptieprijsindex
IMF	Internationaal Monetair Fonds
INR	Instituut voor de Nationale Rekeningen
MEZ	Federaal Ministerie van Economische Zaken
MTA	Federaal Ministerie voor Tewerkstelling en Arbeid
NACE	Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne (activiteitenomenclatuur in de EG)
NACE-Bel	Belgische versie van de activiteitenomenclatuur
NBB	Nationale Bank van België
NIS	Nationaal Instituut voor de Statistiek
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
VTE	Voltijdse equivalenten
VZW	Vereniging zonder winstoogmerk

CONVENTIONELE TEKENS

–	het gegeven bestaat niet of heeft geen zin
n.	niet beschikbaar
pct.	procent
p.m.	pro memorie
r	raming
v	voorlopig

RESULTATEN VAN DE NIET-FINANCIËLE VENNOOTSCHAPPEN IN 2001

Reeds enkele jaren wordt in het herfstnummer van het Economisch Tijdschrift het verloop van de resultaten van de niet-financiële vennootschappen in België geanalyseerd. Op dat ogenblik beschikt de Balanscentrale over een voldoende representatief staal van boekhoudstaten met betrekking tot het voorgaande jaar. Zo kan reeds een betrouwbaar overzicht van de resultaten van 2001 worden gegeven.

De in het kader van deze analyse bestudeerde niet-financiële vennootschappen verrichten zeer uiteenlopende activiteiten, in sectoren gaande van landbouw tot chemische nijverheid, en van kleding- tot bouwnijverheid. Die ondernemingen werden derhalve ingedeeld in 21 bedrijfstakken¹.

Het eerste deel van dit artikel heeft betrekking op de kenmerken en de representativiteit van de gebruikte gegevens. In het tweede deel wordt het verloop van de voornaamste posten van de resultatenrekening beschouwd tegen de achtergrond van het conjunctuurklimaat in 2001. Dat verloop wordt vervolgens nader toegelicht per bedrijfstak en volgens bedrijfsgrootte (kleine of grote ondernemingen). Ten slotte bevat dit artikel tevens een analyse van de ontwikkeling en de spreiding van enkele financiële ratio's voor het geheel van niet-financiële vennootschappen, alsook voor elke sector.

De gegevens uit de sociale balans blijven hier buiten beschouwing, omdat ze worden behandeld in een ander artikel in dit Tijdschrift.

¹ Zie bijlage 1.

² Ondernemingen waarvan de omvang (zie hierna) tussen 2000 en 2001 is veranderd, zijn niet opgenomen in het constante staal. Dat geldt ook voor de ondernemingen die geen rekeningen voor een boekjaar van twaalf maanden uitbrachten of die niet voldeden aan de extra kwaliteitscontroles door de Balanscentrale.

I. KENMERKEN EN REPRESENTATIVITEIT VAN DE GEBRUIKTE GEGEVENS

1. *CONSTANT STAAL*

Elk jaar dienen de ondernemingen, uiterlijk zeven maanden na de afsluiting van het boekjaar, hun jaarrekening in te dienen bij de Balanscentrale. De verzamelde gegevens ondergaan dan rekenkundige en logische controles, en worden zo nodig gecorrigeerd teneinde te voldoen aan de vereiste kwaliteitsnormen. Zodoende kan vanaf het einde van de zomer van 2002 een eerste analyse van de cijfers voor 2001 worden gemaakt. Op dat ogenblik zijn nog niet alle rekeningen betreffende het voorgaande boekjaar ingediend. Om die reden is het wenselijk te werken met een constant staal van ondernemingen. Zo omvat het constante staal van 2000, dat werd gebruikt om de resultaten van 2001 te analyseren, de niet-financiële ondernemingen waarvan de in 2000 en 2001 afgesloten rekeningen uiterlijk op 31 augustus 2002 werden neergelegd en ingevoerd in de gegevensbank².

2. *INDELINGEN NAAR SECTOR*

De niet-financiële vennootschappen vormen een heterogene populatie waarbinnen soms zeer uiteenlopende ontwikkelingen kunnen worden opgetekend. Derhalve is een classificatie van de niet-financiële vennootschappen noodzakelijk.

Een eerste onderscheid kan worden gemaakt volgens de sector waarin de vennootschappen hoofdzakelijk actief zijn. De classificatie van de sectoren volgt de NACE-Bel-nomenclatuur, waarin de activiteiten worden gecodeerd in twee cijfers.

Die manier van werken doet enigszins afbreuk aan de representativiteit, aangezien elke onderneming slechts tot één bedrijfstak kan behoren, ook al oefent ze meerdere activiteiten uit die overeenstemmen met verschillende NACE-Bel-codes. Dat gebrek aan representativiteit wordt echter beperkt doordat de ondernemingen systematisch worden opgenomen in de afdeling die het best strookt met hun hoofdactiviteit.

Aan de hand van enkele onderverdelingen van de NACE-codes betreffende de niet-financiële vennootschappen kunnen 21 sectoren worden vastgesteld¹, gaande van landbouw tot chemische nijverheid, en van horeca tot vervoer. De lijst van die 21 sectoren is weergegeven in bijlage 1.

3. INDELINGEN NAAR BEDRIJFSGROOTTE

Ten tweede kunnen de ondernemingen worden onderscheiden op grond van hun omvang.

Artikel 15 van het wetboek van vennootschappen bepaalt dat de ondernemingen een verkort schema van hun jaarrekeningen mogen indienen in plaats van een volledig, op voorwaarde dat zij niet meer dan een van de volgende criteria overschrijden:

- jaargemiddelde van het personeelsbestand²: 50;
- jaaromzet³, exclusief btw: 6.250.000 euro;
- balanstotaal: 3.125.000 euro

¹ Daarbij dient te worden opgemerkt dat de gehanteerde sectorclassificatie verschilt van die van de voorgaande jaren.

² Het jaargemiddelde van het personeelsbestand is het gemiddelde van het aan het einde van elke maand van het beschouwde boekjaar in het personeelsregister ingeschreven aantal werknemers, uitgedrukt in voltijdse equivalenten.

³ Onder «omzet» moet worden verstaan het totaal van de opbrengsten, met uitsluiting van de uitzonderlijke opbrengsten, wanneer meer dan de helft van de opbrengsten die voortspruiten uit het gewone bedrijf van de onderneming bestaat uit opbrengsten die niet aan de omschrijving van de post «omzet» beantwoorden.

⁴ Dat zijn de ondernemingen die een boekjaar van twaalf maanden hanteren en die voldoen aan de extra kwaliteitscontroles van de Balanscentrale.

behalve indien:

- het gemiddelde van het personeelsbestand meer dan 100 eenheden bedraagt;
- de onderneming deel uitmaakt van een groep verbonden ondernemingen die, op geconsolideerde basis, een van de bovengenoemde criteria overschrijdt, of waarvan het jaargemiddelde van het personeelsbestand hoger is dan 100.

Aan de hand van het type van het neergelegde schema kan geen strikt onderscheid worden gemaakt tussen grote en kleine ondernemingen, en wel om de volgende redenen:

- een onderneming die op grond van het wetboek van vennootschappen «kleine onderneming» wordt genoemd, kan een verkort schema indienen, wat betekent dat ze ook een volledig schema mag neerleggen indien ze dat wenst;
- een onderneming die de criteria niet heeft overschreden in het voorgaande boekjaar mag voor het lopende boekjaar een verkort schema indienen, zelfs al voldoet ze voor dit boekjaar niet aan de daartoe vereiste criteria;
- een onderneming die in het voorgaande boekjaar de criteria heeft overschreden, mag voor het lopende boekjaar geen verkort schema hanteren, zelfs als ze voor dit boekjaar voldoet aan de daartoe vereiste criteria;
- ten slotte moet een tot een groep verbonden ondernemingen behorende onderneming die, op geconsolideerde basis, de criteria inzake omvang overschrijdt, een volledig schema indienen, zelfs indien zij afzonderlijk niet boven die criteria uitkomt.

In 2000 hebben 14.615 van de 208.655 in overweging genomen niet-financiële ondernemingen⁴ een volledig schema ingediend en 194.040 een verkort schema. Van de 14.615 niet-financiële ondernemingen die een volledig schema neerlegden, komen er 7.471 (dat is 51,1 pct.) niet uit boven de criteria van het wetboek van vennootschappen. Van de 194.040 ondernemingen die een verkort schema indienden, overschrijden er 235 (0,12 pct.) die criteria (het laatstge-

noemde percentage is hoogstwaarschijnlijk een onderschatting, omdat het criterium van de omzet niet kon worden gecontroleerd voor alle ondernemingen, aangezien het vermelden van de omzet in de verkorte rekeningen facultatief is).

Uit het oogpunt van de bedrijfsgrootte¹ zijn vooral de kleine ondernemingen uit de landbouwsector, de sector winning van delfstoffen, de horeca, de sector verhuur en handel in onroerende goederen en de sector diensten aan ondernemingen en huishoudens veeleer geneigd een volledig schema neer te leggen dan een verkort.

Derhalve berust het in het kader van dit artikel gemaakte onderscheid tussen grote en kleine ondernemingen niet louter op het type van het ingediende schema. Een dergelijke werkwijze zou immers problemen opleveren bij de berekening van de spreiding van de financiële ratio's. Zodoende werd besloten de kleine ondernemingen die een volledig schema indienden, onder te brengen in de groep van kleine ondernemingen, aangezien bijna 51,1 pct. van de in 2000 ingediende volledige schema's in werkelijkheid betrekking heeft op kleine ondernemingen. Aangezien er bovendien niet veel grote ondernemingen zijn die een verkort schema indienen en deze uiteindelijk te beschouwen zijn als grensgevallen die net de criteria inzake grootte overschrijden, werd besloten die «grote

ondernemingen» in de groep van kleine ondernemingen te laten.

4. REPRESENTATIVITEIT VAN HET CONSTATE STAAL

Het staal dat werd gebruikt om de resultaten voor 2001² te ramen, omvat 93.315 ondernemingen, dat is 41,9 pct. van het totale aantal van de in 2000 neergelegde jaarrekeningen³. De representativiteit in verhouding tot het balansstelsel ligt iets hoger dan 76 pct.

Tabel 1 toont aan dat de grote ondernemingen een ruimer aandeel in het staal innemen dan de kleine (68,2 pct. voor de grote, tegen 41 pct. voor de kleine ondernemingen). Die vaststelling doet vermoeden dat, voor de extrapolaties, de vertekening als gevolg van het gebruik van een staal groter is voor de kleine ondernemingen, die minder goed vertegenwoordigd zijn. Bovendien illustreert de tabel duidelijk het bijzondere karakter van het staal

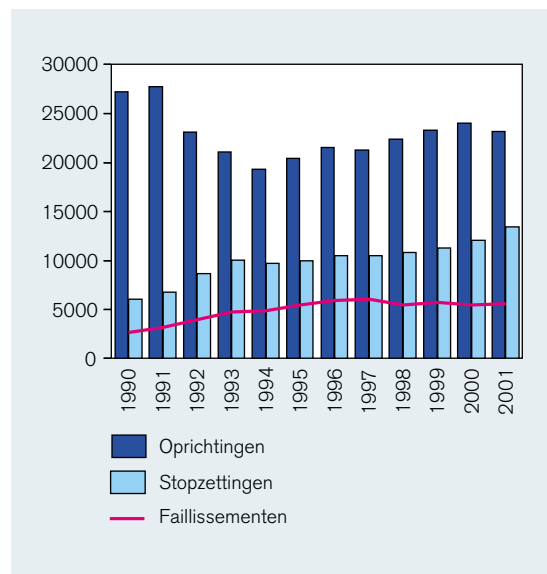
¹ Zie bijlage 2.

² Tot het constante staal behoren de ondernemingen die in 2000 en 2001 een boekjaar van twaalf maanden hebben afgesloten, in zoverre:

- de twee boekjaren voldoen aan de extra kwaliteitscontroles van de Balanscentrale;
- de rekeningen uiterlijk op 31 augustus 2002 werden neergelegd en ingevoerd in de gegevensbank;
- beide neerleggingen betrekking hebben op eenzelfde bedrijfsgrootte.

³ Dat wil zeggen het aantal niet-financiële vennootschappen waarvan de rekeningen in 2000 werden afgesloten en die voldeden aan de extra kwaliteitscontroles van de Balanscentrale (ongeacht de looptijd van het boekjaar).

GRAFIEK 1 – OPRICHTINGEN EN STOPZETTINGEN VAN ONDERNEMINGEN

Bron: NBB.

TABEL 1 – REPRESENTATIVITEIT VAN HET CONSTATE STAAL

	Totaal van de niet-financiële vennootschappen in 2000			Vennootschappen in het staal van 2000			Representativiteit in pct. van het voor de analyse van de resultaten van 2001 gebruikte staal
	Totaal	Grote ondernemingen	Kleine ondernemingen	Totaal	Grote ondernemingen	Kleine ondernemingen	
Aantal ondernemingen (eenheden) ...	222.631	7.471	215.160	93.315	5.095	88.220	41,9
waarvan							
Landbouw, jacht en bosbouw; visserij en aquacultuur	4.603	39	4.564	2.027	27	2.000	44,0
Winning van delfstoffen	224	22	202	118	18	100	52,7
Voedingsmiddelen- en tabaknijverheid	3.311	396	2.915	1.406	287	1.119	42,5
Textiel-, kleding-, leder- en schoeisel-nijverheid	2.015	236	1.779	957	170	787	47,5
Houtnijverheid	1.070	62	1.008	491	38	453	45,9
Papier en drukkerijen	3.746	232	3.514	1.693	183	1.510	45,2
Chemische nijverheid	1.438	411	1.027	767	307	460	53,3
Metaalnijverheid	4.909	474	4.435	2.353	342	2.011	47,9
Elektrische en elektronische apparaten en instrumenten	1.366	154	1.212	635	109	526	46,5
Transportmiddelen	538	93	445	258	65	193	48,0
Overige verwerkende nijverheden	3.274	316	2.958	1.562	229	1.333	47,7
Energie en water	131	57	74	92	54	38	70,2
Bouwnijverheid	23.755	484	23.271	9.310	387	8.923	39,2
Kleinhandel	37.327	643	36.684	13.895	424	13.471	37,2
Groothandel	32.417	2.104	30.313	14.220	1.309	12.911	43,9
Horeca	12.574	71	12.503	3.626	47	3.579	28,8
Vervoer	9.210	453	8.757	3.872	298	3.574	42,0
Post en telecommunicatie ¹	640	57	583	205	39	166	32,0
Verhuur en handel in onroerende goederen	24.449	127	24.322	12.431	84	12.347	50,8
Diensten aan ondernemingen	47.694	971	46.723	20.623	630	19.993	43,2
Diensten aan huishoudens	7.940	69	7.871	2.774	48	2.726	34,9
Balanstotaal (in miljoenen euro's)	730.118	580.266	149.852	555.973	483.155	72.818	76,1

Bron: NBB.

¹ Het staal van de sector post en telecommunicatie omvat vrijwel evenveel ondernemingen in de deelsector «post» en «telecommunicatie». Die deelsector «post» omvat verschillende besteldiensten en slaat dus niet enkel op de onderneming De Post.

van de sector energie en water dat immers het enige is dat meer grote dan kleine ondernemingen omvat.

Het gebruik van een constant staal voor de extrapolatie kan leiden tot een zekere vertekening, aangezien de methode enkel vennootschappen in aanmerking neemt die een jaarrekening voor een boekjaar van twaalf maanden hebben ingediend en bijvoorbeeld geen rekening houdt met vennootschappen die in de loop van 2000 of

2001 werden opgericht of die zijn verdwenen vóór eind 2001.

Uit de statistieken van de Balanscentrale blijkt dat in 2001 23.167 ondernemingen¹ werden opgericht, dat is 3,6 pct. minder dan in 2000, het beste van de voorbije tien jaren op het gebied van

¹ Deze resultaten hebben betrekking op alle niet-financiële vennootschappen, alsook op de vennootschappen die niet bij een bedrijfstak konden worden ingedeeld omdat de NACE-code ontbreekt.

oprichtingen. Omgekeerd zijn 13.417 ondernemingen verdwenen, waaronder 5.636 als gevolg van een faillissement. Het aantal verdwenen bedrijven is in 2001 met 11,4 pct. gestegen ten opzichte van het jaar voordien. Het aantal faillissementen, van zijn kant, is toegenomen met 2,9 pct. In totaal is het aantal vennootschappen derhalve gestegen met 9.750 in 2001, terwijl die toename een jaar eerder uitkwam op 12.003 eenheden. In de veronderstelling dat de nettostijging van het aantal bedrijven indicatief is voor het verloop van de activiteit, betekent een en ander dat de extrapolaties op basis van een constant staal de werkelijke ontwikkeling van de toegevoegde waarde enigszins zouden kunnen onderschatten. Aangezien er in 2001 echter minder netto-oprichtingen van ondernemingen waren dan in 2000, mag worden aangenomen dat die onderschatting in 2001 kleiner wordt.

toont. Aldus werd bijvoorbeeld de toegevoegde waarde, die overeenstemt met het verschil tussen de opbrengst van de verkoop en de kosten van de door derden geleverde goederen en diensten, licht onderschat in 2000 (-0,1 pct.). Over de periode 1997-2000 waren de bedrijfsresultaten stabielier dan de financiële resultaten. De uitzonderlijke resultaten, van hun kant, zijn doorgaans geconcentreerd in een klein aantal ondernemingen en bestaan uit eenmalige kosten en opbrengsten, die van het ene jaar tot het andere onregelmatige schommelingen kunnen vertonen. De extrapolatie van de uitzonderlijke resultaten kan aanzienlijk worden beïnvloed naargelang een bepaalde onderneming al dan niet in het constante staal voorkomt. Die extrapolatie is dus riskant. Om die reden werd besloten ze niet uit te voeren en gewoon de reeds op de afsluitingsdatum van het staal geregistreerde uitzonderlijke resultaten over te nemen.

5. EFFICIENTIE VAN EEN CONSTANT STAAL

Om de efficiëntie van een op 31 augustus van elk jaar afgesloten constant staal te onderzoeken, is een jaar-op-jaarvergelijking nodig tussen de op basis van dat constante staal geraamde groei en de uiteindelijk voor het geheel van niet-financiële vennootschappen opgetekende groei.

Tabel 2 lijkt aan te geven dat de op grond van het constante staal geraamde toegevoegde waarde systematisch een vertekening in negatieve zin ver-

II. RESULTATEN VAN DE NIET-FINANCIËLE VENNOOTSCHAPPEN IN 2001

1. BELANGRIJKSTE COMPONENTEN VAN DE RESULTATEN VAN DE NIET-FINANCIËLE VENNOOTSCHAPPEN EN CONJUNCTURELE CONTEXT

Na een uitstekend jaar 2000 was 2001 op economisch vlak een tegenvaller. De activiteit

TABEL 2 – VERSCHIL TUSSEN DE OP BASIS VAN HET CONSTATE STAAL GERAAMDE GROEI EN DE WERKELIJKE GROEI (procenten)

	1997	1998	1999	2000
Toegevoegde waarde	-1,4	-0,4	0,0	-0,1
Nettobedrijfsresultaat	-0,1	1,4	-0,3	2,4
Financieel resultaat	2,6	-1,2	-3,3	-3,5
Winst uit de gewone bedrijfsuitoefening vóór belastingen ..	0,1	1,2	-0,7	1,4
Nettore resultaat vóór belastingen	-1,3	-1,7	-4,5	1,0
Nettore resultaat na belastingen	-1,0	-2,7	-4,5	1,5

Bron: NBB.

TABEL 3 – BBP EN BELANGRIJKSTE BESTEDINGSCATEGORIEËN*(veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar)*

	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Tegen prijzen van 1995						
Consumptieve bestedingen van de huishoudens	1,1	2,1	3,0	2,2	3,4	0,9
Woongebouwen	-8,4	10,5	0,0	5,7	0,9	-2,0
Brutovorming van vast kapitaal van de ondernemingen ...	5,6	6,8	4,5	2,2	5,5	2,9
Overheidsuitgaven	1,8	0,3	0,9	4,7	2,3	1,1
Voorraadwijzigingen	-0,4	0,0	0,3	-0,5	0,3	-0,6
Totaal van de binnenlandse bestedingen	0,9	2,8	2,9	2,4	3,6	0,5
Uitvoer van goederen en diensten	2,9	6,1	5,9	5,0	8,2	1,1
Invoer van goederen en diensten	2,5	5,1	7,5	4,1	8,4	0,8
Bbp	1,2	3,6	2,0	3,2	3,7	0,8
Bbp tegen werkelijke prijzen	2,4	4,9	3,7	4,6	5,0	2,8

Bron: INR.

ging fors achteruit in de meeste regio's van de wereld. De eind 2000 begonnen economische vertraging in de Verenigde Staten hield aan gedurende het hele jaar 2001 en werd aange wakkerd door de aanslagen van 11 september. Over het algemeen ondergingen de Europese economieën de weerslag van die conjuncturele achteruitgang in de VS. België kon met zijn kleine, open economie niet ontkomen aan de mondiale verzwakking van de groei en aan de stagnatie van de internationale handel.

De groei van het reële bbp bedroeg in 2001 slechts 0,8 pct., dat is slechts een vierde van de in 2000 geregistreerde stijging. Een zwakkere groei werd de laatste vijftien jaar enkel opgetekend in 1993, een jaar waarin de activiteit terugliep met 1 pct. De groei van de belangrijkste bestedingscategorïeën is vertraagd wat de gezinsconsumptie en de bedrijfsinvesteringen betreft. De woongebouwen lieten een aanmerkelijke verzwakking optekenen.

Gemeten aan de hand van de geharmoniseerde consumptieprijsindex bedroeg de inflatie gemiddeld 2,4 pct. in 2001, tegen 2,7 pct. in 2000 volgens het Instituut voor de Nationale Rekeningen. De weerslag van de conjunctuurvertraging op het aantal werkenden bleef beperkt en de werkloos-

heidsgraad, die sinds 1998 sterk was gedaald, is van 6,9 pct. in 2000 naar 6,6 pct. in 2001 gegaan.

Tegen die achtergrond creëerden de niet-financiële vennootschappen een totale toegevoegde waarde van 123,4 miljard euro in 2001, dat is 2,5 pct. meer dan in 2000, toen de groei van de toegevoegde waarde 7,4 pct. bedroeg. Hoewel deze stijging in 2000 een bijzonder hoog peil bereikte, moet toch worden vastgesteld dat 2001 geen superjaar was.

De door de ondernemingen gecreëerde toegevoegde waarde is gelijk aan de extra waarde die de ondernemingen, dankzij de aanwending van productiefactoren, toevoegen aan het bedrag van de goederen en diensten die zij hebben verbruikt. Ze bestaat uit het nettobedrijfsresultaat, personeelskosten, andere bedrijfskosten (met name belastingen en heffingen over het jaar van bedrijfsvoering, herstructureringskosten), alsook afschrijvingen en voorzieningen. De personeelskosten zijn daarvan traditioneel de belangrijkste post. Zo maakten deze in 2001 60,2 pct. van de toegevoegde waarde uit. Ten opzichte van 2000 zijn ze met 5,2 pct. gestegen. Verschillende factoren verklaren de toename van de personeelskosten, ondanks de

TABEL 4 – VOORNAAMSTE BESTANDELEN VAN DE RESULTATENREKENING VAN DE NIET-FINANCIËLE VENNOOTSCHAPPEN

	Veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar					Miljoenen euro's	Procenten van de toegevoegde waarde
	1997	1998	1999	2000	2001 r	2001 r	2001 r
Toegevoegde waarde	6,7	6,1	3,6	7,4	2,5	123.437	100,0
Personeelskosten	3,2	5,1	4,7	5,8	5,2	74.254	60,2
Overige bedrijfskosten	7,7	19,8	-5,3	14,0	3,6	6.654	5,4
Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen	4,7	6,0	3,5	9,3	6,2	25.697	20,8
Totaal van de bedrijfskosten	3,8	6,2	3,8	7,1	5,3	106.604	86,4
Nettobedrijfsresultaat	25,3	5,5	2,5	8,7	-12,2	16.833	13,6
Financiële opbrengsten	33,3	-7,2	10,1	39,8	16,8	41.837	33,9
Financiële kosten	32,8	-10,4	6,4	32,2	16,0	33.871	27,4
Financieel resultaat	40,2	31,7	40,6	86,9	20,4	7.966	6,5
Resultaat uit de gewone bedrijfsuitoefening	26,7	8,3	7,4	21,8	-3,9	24.799	20,1
Uitzonderlijk resultaat ¹	-	-	-	-	-	1.881	1,5
Nettoresultaat vóór belastingen	45,7	8,5	19,2	6,6	-7,2	26.680	21,6
Belastingen op het resultaat	17,6	8,1	10,1	11,3	1,2	6.555	5,3
Nettoresultaat na belastingen	57,2	8,7	22,0	5,3	-9,6	20.125	16,3

Bron: NBB.

¹ De berekening van een veranderingspercentage van het uitzonderlijk resultaat is niet relevant, aangezien dit aggregaat zich niet leent tot een betrouwbare raming.

ongunstige conjunctuur. Enerzijds blijkt de stijging van de werkgelegenheidsgraad twee of drie kwartalen achter te lopen op de economische groei (het aantal banen uitgedrukt in voltijdse equivalenten is in 2001 gestegen). Anderzijds vormen de loonindexeringen een andere verklaring voor de stijging van de personeelskosten. Voorts zijn de andere bedrijfskosten toegenomen met 3,6 pct., terwijl de afschrijvingen, de waardeverminderingen en de voorzieningen met 6,2 pct. omhooggaan. De totale aan de activiteit verbonden kosten zijn derhalve gegroeid met 5,3 pct., dat is dus meer dan de toegevoegde waarde.

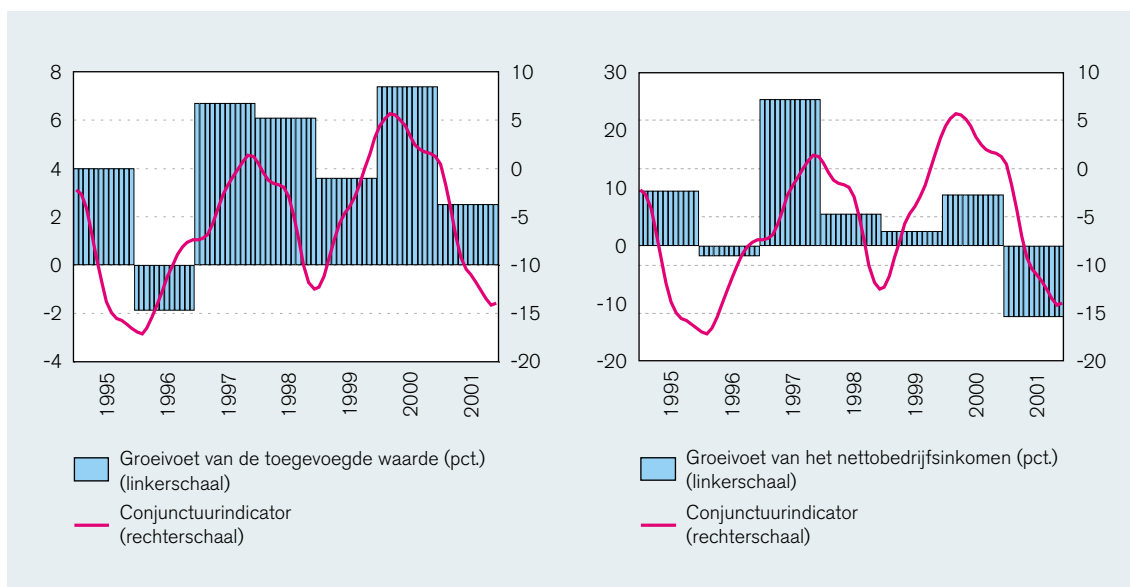
Het verschil tussen de toegevoegde waarde en de totale bedrijfskosten is gelijk aan het nettobedrijfsresultaat. Dit resultaat geeft doorgaans het best de prestaties van de ondernemingen bij de uitoefening van hun basisactiviteit weer. Het nettobedrijfsresultaat bedraagt 16.833 miljoen euro in 2001 en is met 12,2 pct. gedaald

ten opzichte van 2000. Het ongunstige conjunctuurklimaat van 2001 werkte dus door in het nettobedrijfsresultaat van de niet-financiële vennootschappen.

In tegenstelling tot de voorgaande jaren is het resultaat uit de gewone bedrijfsuitoefening teruggelopen met 3,9 pct. Onder invloed van de financiële resultaten bleef die daling beperkt. In 2001 waren de financiële opbrengsten immers sterker gestegen dan de financiële kosten (16,8 pct. tegen 16,0 pct.).

De belastingen op de resultaten van de niet-financiële vennootschappen stegen in 2001 lichtjes met 1,2 pct. ondanks de inkrimping van het nettobedrijfsresultaat, dat veruit de belangrijkste component is van het belastbare inkomen van de vennootschappen. Die lichte stijging van de belastingen moet echter met enige terughoudendheid worden bekeken, aangezien de ondernemingen die

GRAFIEK 2 – RESULTATEN VAN DE CONJUNCTUURENQUETES EN DE GROEI VAN DE TOEGEVOEGDE WAARDE EN VAN HET NETTOBEDRIJFSRESULTAAT

Bron: NBB.

hun rekeningen vroeg indienen doorgaans de gezondste zijn.

Rekening houdend met de uitzonderlijke resultaten en de belastingen lieten de niet-financiële vennootschappen uiteindelijk een nettowinst na belastingen optekenen van 20.125 miljoen euro in 2001, dat is een daling met 9,6 pct. ten opzichte van 2000. In procenten van de toegevoegde waarde bedroeg het nettoresultaat na belastingen 16,3 pct, tegen 18,5 pct. in 2000.

Het is eveneens interessant het verloop van de conjunctuurindicator te vergelijken met de ontwikkeling van enerzijds de groei van de toegevoegde waarde en, anderzijds, de toename van het nettobedrijfsresultaat.

Uit grafiek 2 blijkt dat de conjunctuurindicator gedurende het hele jaar 2001 is gedaald, behalve in de maand december. Bovendien lijken de groei van de toegevoegde waarde en die van het nettobedrijfsresultaat jaar na jaar dezelfde richting te volgen als de conjunctuurindicator.

2. RESULTATEN PER BEDRIJFSTAK EN PER BEDRIJFSGROOTTE

De niet-financiële vennootschappen vormen een heterogene populatie waarbinnen soms zeer uiteenlopende ontwikkelingen kunnen worden opgetekend. Derhalve moeten de uit de analyse van de algemene resultaten afgeleide tendenties worden verfijnd op grond van, enerzijds, de bedrijfstak en, anderzijds, de omvang van de ondernemingen.

Elke bedrijfstak ondergaat specifieke conjunctuurontwikkelingen, wat over het algemeen tot uiting komt in het verloop van het nettobedrijfsresultaat, zoals blijkt uit tabel 5.

Zo kunnen twee groepen van sectoren worden onderscheiden: de sectoren waarvan het nettobedrijfsresultaat in 2001 is toegenomen, en die waarvan dat resultaat achteruitging; deze laatste zijn veel talrijker wegens het ongunstige economische klimaat dat nog werd verergerd door de terroristische aanslagen van 11 september 2001.

TABEL 5 – TOEGEVOEGDE WAARDE EN NETTOBEDRIJFSRESULTAAT NAAR BEDRIJFSTAK

(veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar)

	Toegevoegde waarde		Nettobedrijfsresultaat		p.m. Procentueel belang van de bedrijfstak in de totale toegevoegde waarde in 2001
	2000	2001 r	2000	2001 r	
Landbouw, jacht en bosbouw, visserij en aquacultuur	19,0	7,8	154,7	37,6	0,5
Winning van delfstoffen	5,3	-0,1	12,2	-9,3	0,3
Voedingsmiddelen- en tabaksnijverheid	-1,7	2,5	16,4	-13,4	4,1
Textiel-, kleding-, leder- en schoeiselnijverheid	1,7	0,7	11,6	-0,5	1,9
Houtnijverheid	22,5	3,3	33,4	9,2	0,6
Papier en drukkerijen	3,9	-1,7	7,3	-33,0	2,7
Chemische nijverheid	9,6	2,4	34,6	-26,3	9,9
Metaalnijverheid	11,8	-8,0	82,1	-60,5	6,5
Elektrische en elektronische apparaten en instrumenten	13,3	-9,3	22,9	-104,1	2,9
Transportmiddelen	3,9	-0,7	1,7	-37,3	2,6
Overige verwerkende nijverheden	4,5	-0,4	-4,7	-24,5	2,8
Energie en water	2,2	-2,5	1,7	-1,3	4,7
Bouwnijverheid	8,9	4,7	20,5	4,9	6,4
Kleinhandel	3,9	5,6	-2,2	-1,4	7,7
Groothandel	11,4	4,4	15,1	-0,3	12,9
Horeca	6,1	1,7	36,6	-18,0	1,6
Vervoer	2,7	3,6	7,4	-66,6	7,4
Post en telecommunicatie	4,9	4,5	-59,7	144,3	5,4
Verhuur en handel in onroerende goederen	11,9	10,0	15,9	13,1	3,0
Diensten aan ondernemingen	9,6	7,7	-22,0	-4,9	14,8
Diensten aan huishoudens	6,8	2,0	3,9	6,3	1,5
Geheel van de niet-financiële vennootschappen	7,4	2,5	8,7	-12,2	100,0

Bron: NBB.

De meeste sectoren die in 2001 terrein verloren, hadden een jaar voordien nog een positieve verandering van hun nettobedrijfsresultaat laten optekenen. Dat is het geval voor de winning van delfstoffen, de papier- en textielnijverheid, de vervaardiging van elektrische en elektronische apparaten en instrumenten, de groothandel, de horeca en het vervoer¹. Dat geldt ook voor:

- de voedingsnijverheid, die werd gekenmerkt door een prijsstijging in 2001, en een verslechtering van het consumentenvertrouwen ten gevolge van nieuwe voedselbesmettingen

- en in gebreke blijvende controles door de overheid;
- de chemische nijverheid, die werd getroffen door een vermindering met 23 pct. van de productie van rubberproducten als gevolg van de sluiting van verscheidene ondernemingen, terwijl de verkoop met 34 pct. toenam in de farmaceutische nijverheid, dankzij de buitenlandse markt;

¹ Er moet worden opgemerkt dat de vennootschap Sabena, die in november 2001 failliet ging, niet is opgenomen in het constante staal aangezien haar jaarrekening voor 2001 niet is neergelegd.

- de sector textiel en kleding, waar de verandering van het gezamenlijke nettobedrijfsresultaat in 2001 (-0,5 pct.) geen exact beeld geeft van, enerzijds, de opmerkelijke stijging met 27,1 pct. van het resultaat van de kledingnijverheid (die te kampen had met structurele verschuivingen, zoals de constante invoergroei vanuit lage-lonenlanden en de volledige of gedeeltelijke verplaatsing van de productie door Belgische ondernemingen, die enkel de productie voor de «topklasse» en de verkoop van het geheel behouden), en, anderzijds, de verslechtering met 16,4 pct. van het resultaat van de textiel, die te wijten is aan de forse stijging van de grondstoffenprijzen en van de premies voor brandverzekeringen, alsook aan de niet te verwaarlozen uitvoerdaling na de aanslagen van 11 september;
- de metaalnijverheid, waarin de resultaten van de ijzer- en staalindustrie een sterke druk ondervonden van de historisch lage prijzen, die voortvloeiden uit de mondialisering en de forse versnelling van de internationale handel;
- de transportmiddelen, waar de automobielsector nog altijd in herstructurering is en een concurrentiepositie op de wereldmarkt tracht te handhaven;
- ten slotte de sector energie, die verder werd geliberaliseerd, met in het bijzonder de omzetting, in de Belgische wetgeving, van een Europese richtlijn die een scheiding van de productie en het transport van energie oplegt¹.

De andere sectoren die in 2001 achteruitgingen (namelijk de kleinhandel en de diensten aan ondernemingen) hadden reeds een jaar eerder terrein verloren en zijn er dus niet in geslaagd zich tijdens het beschouwde jaar te herstellen.

De overige sectoren konden in 2001 hun bedrijfsresultaat opvoeren ondanks het ongunstige klimaat. De meeste daarvan vertoonden in 2001 echter een geringere groei dan in 2000, waaronder de houtnijverheid en de sector verhuur en handel van onroerende goederen, alsook:

- de landbouwsector, die werd getroffen door de dioxinecrisis, BSE en mond- en klauwzeer;
- de bouwnijverheid, die te kampen had met de stijging van de hypothecaire rente en de inkrimping van de bestellingen door de lokale overheid (omdat 2001 na een verkiezingsjaar viel).

Zo slaagden enkel de sector post en telecommunicatie en de diensten aan huishoudens erin zich te onttrekken aan het economische klimaat en in 2001 een groei van het nettobedrijfsresultaat te laten optekenen die positief was en hoger dan die in 2000. In werkelijkheid is een groot deel van de forse stijging van het nettobedrijfsresultaat van de sector telecommunicatie in 2001 toe te schrijven aan een veel lagere dotatie aan het pensioenfonds van het statutaire personeel van Belgacom. In 2000 had die dotatie nog een bijzonder hoog peil bereikt. Bovendien werd het jaar 2001 ook gekenmerkt door de opmars van de mobilofonie, de toegenomen Internetpenetratie en ten slotte de krachtige groei van de DVD-markt.

Een analyse van de resultaten van de niet-financiële vennootschappen naar omvang is eveneens verhelderend, aangezien grote en kleine ondernemingen belangrijke verschillen vertonen in het vlak van de structuur van de financiële-resultatenrekening.

Een vergelijking van de resultatenrekeningen van beide ondernemingsgroepen brengt geen noemenswaardig verschil in bedrijfsresultaat aan het licht. Dit resultaat vertegenwoordigt namelijk 13,2 pct. van de toegevoegde waarde van de grote ondernemingen en 14,9 pct. van die van de kleine ondernemingen.

¹ Deze gebeurtenis leidde tot uitzonderlijke veranderingen in de sector en bemoeijkt derhalve een vergelijking van de cijfers van het ene jaar tot het andere. Zo dienden sommige bestaande vennootschappen een deel van hun activa over te hevelen naar nieuwe vennootschappen die nog niet zijn opgenomen in het constante staal. Die overdrachten van activa genereerden aanzienlijke meerwaarden bij de overdragende vennootschappen. Bovendien omvatten de rekeningen van de vennootschap Distringaz (een belangrijke onderneming in de sector) slecht zes maanden activiteit op het gebied van de verkoop van gas, terwijl de zes overige maanden vervat zijn in een nieuwe vennootschap, die dus niet voorkomt in het constante staal.

TABEL 6 – VERGELIJKING VAN DE STRUCTUUR VAN DE RESULTATENREKENINGEN VAN DE GROTE EN DE KLEINE ONDERNEMINGEN

	Miljoenen euro's		Procenten van de toegevoegde waarde	
	Grote ondernemingen	Kleine ondernemingen	Grote ondernemingen	Kleine ondernemingen
Toegevoegde waarde	89.845	33.592	100,0	100,0
Bedrijfskosten	78.017	28.588	86,8	85,1
Nettobedrijfsresultaat	11.829	5.004	13,2	14,9
Financieel resultaat	9.352	-1.386	10,4	-4,1
Resultaat uit de gewone bedrijfsuitoefening	21.181	3.618	23,6	10,8
Uitzonderlijk resultaat	-235	2.116	-0,3	6,3
Belastingen	4.320	2.235	4,8	6,7
Resultaat na belastingen	16.625	3.500	18,5	10,4

Bron: NBB.

Het financiële resultaat bleek positief uit te vallen voor de grote ondernemingen en negatief voor de kleine, met respectievelijk 10,4 pct. en -4,1 pct. van de toegevoegde waarde. Aan dat structurele verschil lagen zowel de financiële opbrengsten als de financiële kosten ten grondslag. Enerzijds hebben de financiële vaste activa een verhoudingsgewijs groter aandeel in de activa van de grote ondernemingen, wat hogere inkomsten uit participaties oplevert. Anderzijds is de schuldenlast relatief zwaarder voor de kleine vennootschappen. Ze doen immers vaker een beroep op duurder kredietvormen. Bovendien moeten zij voor eenzelfde financieringsbron doorgaans een hogere rente betalen doordat zij een hoger risico inhouden voor de kredietgevers en kleinere bedragen lenen. Zo bedragen de gemiddelde rentelasten op de financiële schulden in 2001 7,8 pct. voor de kleine en 6,5 pct. voor de grote ondernemingen.

Het tussen grote en kleine ondernemingen opgetekende verschil in financiële resultaten is eveneens waarneembaar in het courante resultaat. In 2001 beliep dit resultaat 23,6 pct. van de toegevoegde waarde in de grote ondernemingen, tegen 10,8 pct. voor de kleine. De afwijking neemt af voor het resultaat na belastingen, doordat de uitzonderlijke resultaten en de belastingen relatief gezien groter uitvallen voor de kleine ondernemingen dan voor de grote.

3. ANALYSE VAN DE FINANCIËLE GEZONDHEID VAN DE NIET-FINANCIËLE VENNOOTSCHAPPEN

De gezondheid van een onderneming wordt meestal beoordeeld aan de hand van een aantal financiële ratio's die een verband leggen tussen bepaalde rubrieken uit de balans en uit de resultatenrekening. Door een analyse via ratio's kunnen ondernemingen of bedrijfstakken onderling en in de tijd worden vergeleken.

De balanscentrale onderscheidt vier grote groepen van ratio's, die betrekking hebben op de uitbatingomstandigheden, de rentabiliteit, de financiële structuur of de investeringsstructuur. In dit artikel komen slechts enkele van de meest significante ratio's¹ aan bod.

De grafieken in dit deel tonen zowel het verloop van de mediaan van de ratio's als de ontwikkeling van het aan de hand van de samengevoegde gegevens berekende gemiddelde. De mediaan verdeelt de niet-financiële vennootschappen voor elke ratio in twee groepen, die elk de helft van de ondernemingen omvatten.

¹ De gedetailleerde definitie van de berekende ratio's is terug te vinden in bijlage 3.

Voor 50 pct. van de ondernemingen is de ratio lager dan de mediaan en voor 50 pct. van de ondernemingen is de ratio hoger dan of gelijk aan de mediaan. Er zijn twee belangrijke redenen om zowel de mediaan als het op basis van de samengevoegde bedragen berekende gemiddelde te gebruiken. Enerzijds leiden de twee maatstaven niet precies tot dezelfde conclusies. Anderzijds typeert het gemiddelde niet noodzakelijk het grootste deel van de ondernemingen, vermits het in hoge mate kan worden bepaald door enkele eenheden met een doorslaggevend gewicht in de globalisaties, terwijl de mediaan niet door die extreme gevallen wordt beïnvloed.

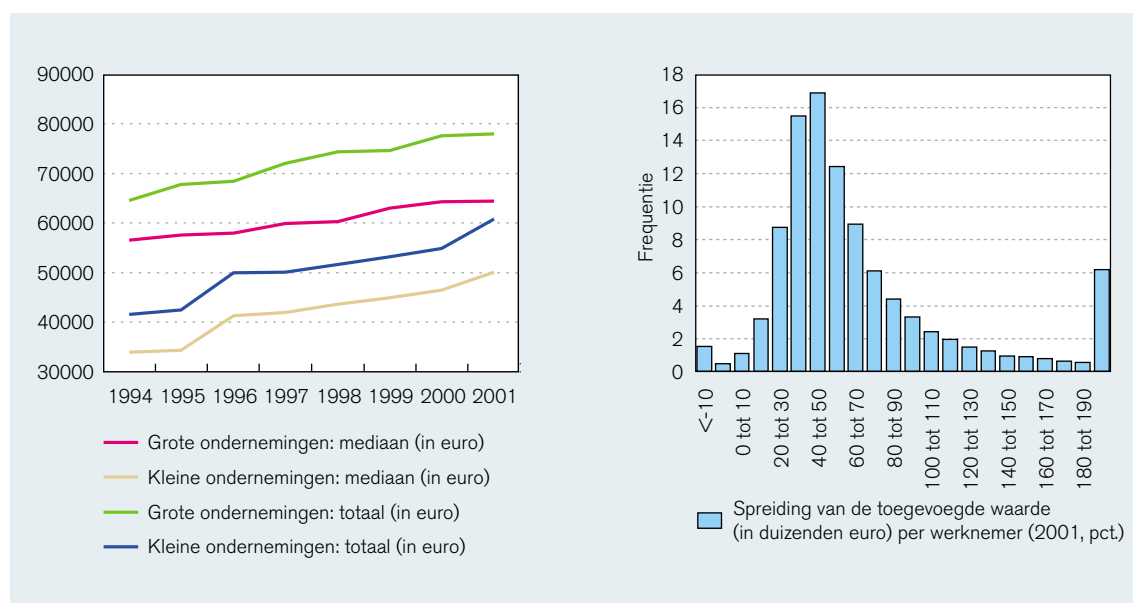
3.1 Verloop van de toegevoegde waarde van de niet-financiële vennootschappen

Het concept van de toegevoegde waarde is nuttig om de industriële en commerciële doeltreffendheid van de niet-financiële vennootschappen te bestuderen, onafhankelijk van hun financiële en uitzonderlijke resultaten.

Het verloop van de toegevoegde waarde van de ondernemingen kan aan de hand van verschillende ratio's worden onderzocht. Een daarvan is de ratio die de bruto toegevoegde waarde koppelt aan het gemiddelde personeelsbestand, uitgedrukt in voltijdse equivalenten.

Over de periode 1994-2001 was de mediaan van de toegevoegde waarde per werknemer in de grote ondernemingen voortdurend hoger dan in de kleine ondernemingen. Dat wijst op de betere productiviteit van de grote ondernemingen. Overigens is de mediaan jaar na jaar gestegen, zowel in de grote als in de kleine ondernemingen. Dat is gedeeltelijk te verklaren door de steeds kapitaalintensievere productiecycli. De forse stijging van de ratio in 1996 (vooral bij de kleine ondernemingen) kan worden toegeschreven aan de invoering van de sociale balans bij koninklijk besluit van 4 augustus 1996, waardoor enkel de door een arbeidscontract gebonden werknemers als personeelsleden van de onderneming worden beschouwd. Zo worden bestuurders, zaakvoerders en zelfstandige actieve vennoten sinds 1996 niet meer in het personeelsbestand

GRAFIEK 3 – TOEGEVOEGDE WAARDE PER WERKNEMER VAN DE NIET-FINANCIËLE VENNOOTSCHAPPEN

Bron: NBB.

opgenomen^{1,2}. In 2001 bedroeg de mediaanwaarde van de ratio 64.470 euro voor de grote ondernemingen (een lichte toename met 0,3 pct. ten opzichte van 2000) en 50.090 voor de kleine ondernemingen (een stijging van 7,8 pct. ten opzichte van het voorgaande jaar). De productiviteit van de Belgische ondernemingen lijkt zich in 2001 dus in positieve zin te ontwikkelen.

De gemiddelde ratio op basis van de samengevoegde gegevens volgt grotendeels hetzelfde verloop als de mediaanratio, maar ligt wel voortdurend hoger. In 2001 bedroeg de gemiddelde ratio bijvoorbeeld respectievelijk 77.943 en 60.768 euro voor de grote en de kleine ondernemingen. Het verschil tussen de twee berekeningsmethodes valt onder meer te verklaren door het feit dat ondernemingen die geen personeel in hun personeelsregister vermelden, niet in aanmerking worden genomen voor de berekening van de mediaan, terwijl ze wel in de globalisatie worden opgenomen.

Uit de spreiding van de toegevoegde waarde blijkt dat 2,1 pct. van de niet-financiële vennootschappen in 2001 geen positieve toegevoegde waarde kon realiseren en dat 52,5 pct. een toegevoegde waarde van meer dan 50.000 euro per werknemer kon voorleggen.

3.2 Verloop van de rentabiliteit van de niet-financiële vennootschappen

De ondernemingsresultaten in relatieve termen kunnen met verschillende ratio's worden gemeten. Een daarvan is de nettorentabiliteit van het eigen vermogen na belastingen. Die ratio stemt overeen met het rendement voor de aandeelhouders of de vennoten, ongeacht de bestemming van het resultaat. Hij koppelt de winst of het verlies van het boekjaar aan de boekwaarde van het eigen vermogen. Om de relevantie van de verkregen resultaten te waarborgen, worden bepaalde niet-financiële vennootschappen uit de berekening van de ratio geweerd, namelijk:

- de vennootschappen met een negatief bedrag aan eigen vermogen³. In dat geval zou immers een positief rendement worden opgetekend voor een onderneming die het boekjaar met verlies heeft afgesloten;
- de vennootschappen waarvan het boekjaar niet over twaalf maanden loopt, aangezien de ratio een verband legt tussen een stroom en een balanselement.

Deze ondernemingen worden eveneens uit de berekening van de ratiospreiding geweerd.

Na de recessie van 1993 is de rentabiliteit van de niet-financiële vennootschappen jaar na jaar gestegen, met uitzondering van 1996. Terwijl de mediaanwaarde voor het geheel van de niet-financiële vennootschappen in 1994 nog 3,5 pct. bedroeg, steeg het rendement in 2000 tot 6,6 pct. In 2001 kwam de sinds 1997 aangevatte groei van de ratio tot stilstand. Voor het eerst in vijf jaar ging de mediaanratio immers achteruit, zowel voor de grote (7,8 pct. in 2001, tegen 9,3 pct. in 2000) als voor de kleine ondernemingen (6 pct. in 2001, tegen 6,5 pct. in 2000). Over de periode 1994-2001 is de afwijking tussen de rentabiliteit van het eigen vermogen van de grote en van de kleine ondernemingen geleidelijk gekrompen. In 2001 bedroeg ze nog 1,7 pct.

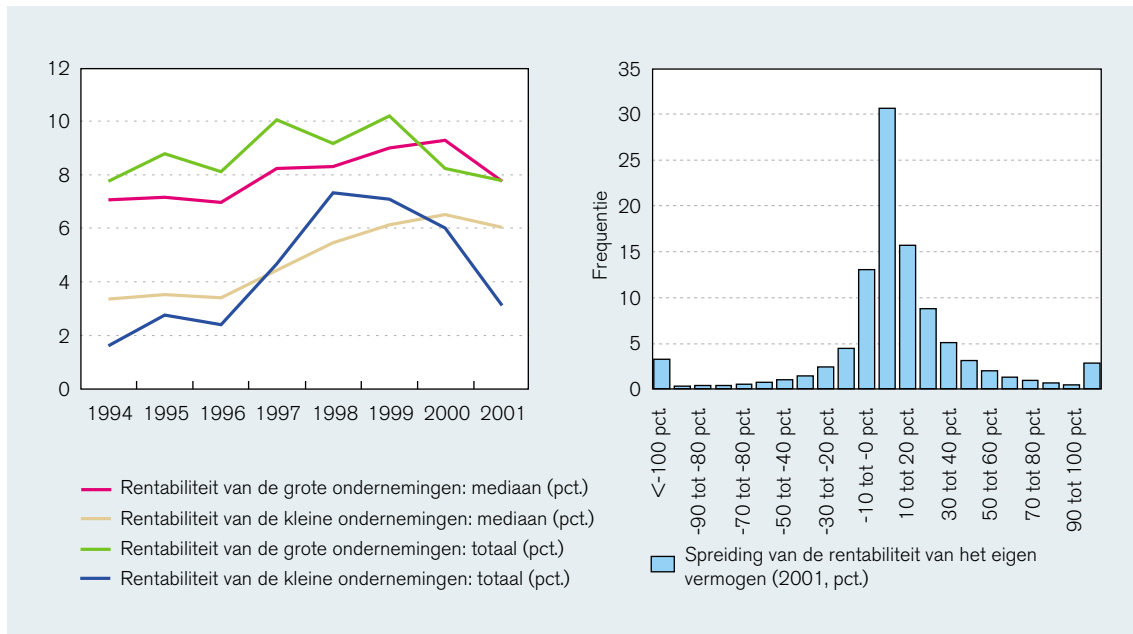
Uit de vergelijking tussen het verloop van de mediaanratio en dat van de gemiddelde ratio op basis van de globale bedragen blijkt dat de mediaan het meest geschikt is om de rentabiliteit van het eigen vermogen te bestuderen. Enerzijds geeft de mediaan een beter beeld van

¹ Hetzelfde geldt voor de uitzendkrachten en het ter beschikking van de ondernemingen gestelde personeel.

² Voor de volledigheid moet worden verduidelijkt dat de kosten voor deze werknemers zonder arbeidscontract sinds 1996 in de post «diverse diensten en goederen» worden geboekt en niet langer bij de personeelskosten. Dat heeft uiteraard een negatieve invloed op de toegevoegde waarde. In 1996 was die vermindering van de toegevoegde waarde echter beduidend kleiner dan de vermindering van het personeelsbestand, en gaf daar mee aanleiding tot een verhoging van de ratio.

³ Deze eliminatie werd niet verricht voor de ratio op basis van de samengevoegde bedragen.

GRAFIEK 4 – RENTABILITEIT VAN DE NIET-FINANCIËLE VENNOOTSCHAPPEN

Bron: NBB.

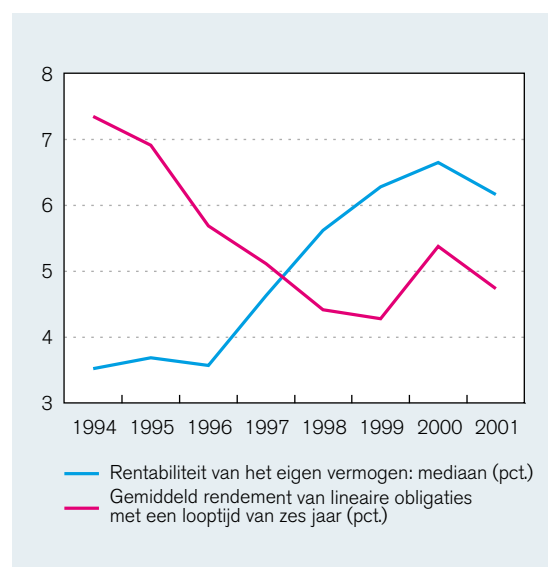
de conjunctuur. In het jaar 2000 bijvoorbeeld, dat als uitzonderlijk kan worden bestempeld, blijkt de gemiddelde ratio zowel in de grote als in de kleine ondernemingen te zijn gedaald. Anderzijds wordt, zoals eerder vermeld en in tegenstelling tot de berekening van de gemiddelde ratio, bij de berekening van de mediaan geen rekening gehouden met de ondernemingen met een negatief eigen vermogen, om geen positief rendement toe te kennen aan een onderneming die het boekjaar met verlies heeft afgesloten.

In 2001 was het rendement van het eigen vermogen voor 28,3 pct. van de niet-financiële vennootschappen negatief en voor 30,7 pct. bedroeg het tussen 0 en 10 pct.

Een vergelijking over de periode 1994-2001 tussen de mediaanratio en het rendement van de staatsfondsen toont dat de niet-financiële vennootschappen pas sinds 1997 een hoger mediaan rendement genereren dan een risicoloze belegging. Vanuit het standpunt van de belegger werd het dus opnieuw interessant in aandelen te beleggen,

indien enkel rekening wordt gehouden met het rendement van de investering. Anders gezegd ontvangt de belegger in een risico-actief pas sedert 1997 een positieve risicopremie. Dat resultaat moet echter voorzichtig worden

GRAFIEK 5 – VERLOOP VAN DE RENTABILITEIT VAN HET EIGEN VERMOGEN EN DE LINEAIRE OBLIGATIES

Bronnen: INR, NBB.

geïnterpreteerd, aangezien de twee financiële instrumenten sterk verschillen en de grote meerderheid van de Belgische ondernemingen niet op de beurs is genoteerd.

3.3 Verloop van de liquiditeit van de niet-financiële vennootschappen

De samenstelling van de activa en de passiva kan vanuit twee invalshoeken worden bestudeerd: die van de liquiditeit van de ondernemingen en die van hun solvabiliteit¹.

De liquiditeit meet het vermogen van de ondernemingen om aan hun korte-termijnverplichtingen te voldoen. Een van de verschillende bestaande liquiditeitsratio's, de liquiditeit in ruime zin (ook wel "current ratio" genoemd), vergelijkt het totaal van de realiseerbare en beschikbare activa (aandelen, vorderingen op ten hoogste één jaar, aangehouden op derden m.u.v. verbonden ondernemingen of ondernemingen waarmee een participatieband bestaat, thesauriebeleggingen, liquide middelen en overlopende rekeningen) met de korte-termijn-

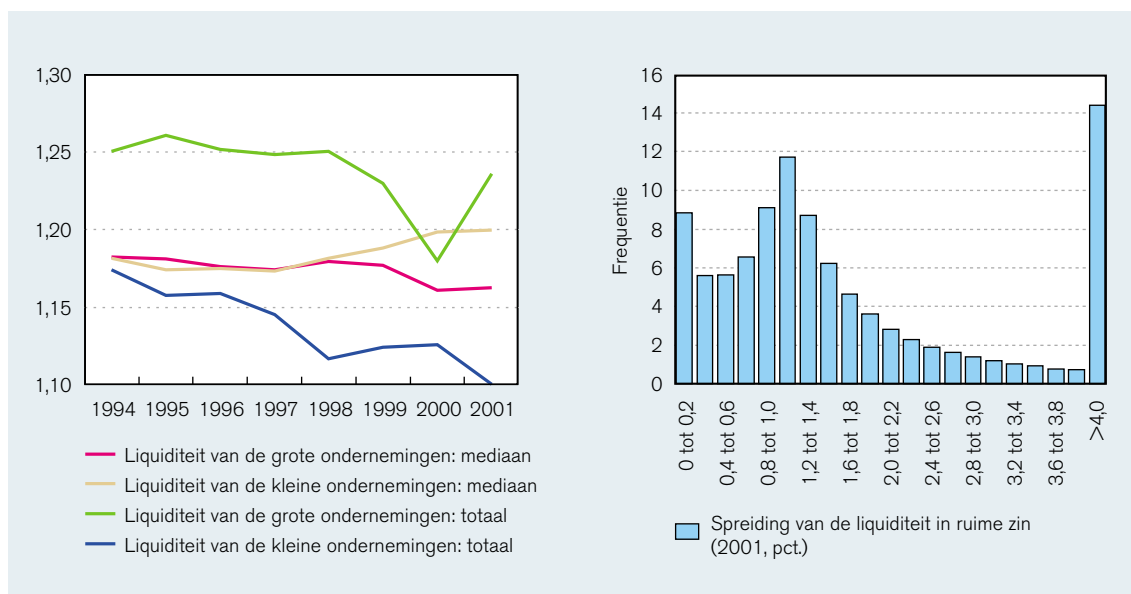
passiva (schulden op ten hoogste één jaar, overlopende rekeningen). Hoe hoger deze ratio, hoe meer korte-termijnactiva de onderneming ter beschikking heeft om aan haar verplichtingen te kunnen voldoen.

Uit grafiek 6 blijkt dat de mediaanwaarde van de liquiditeitsratio in ruime zin over de periode 1994-2001 voortdurend hoger is geweest dan een eenheid, zowel voor de grote als voor de kleine ondernemingen. In 2001 beloopt de ratio 1,16 voor de grote ondernemingen en 1,2 voor de kleine². Als de mediaanwaarde van de ratio in aanmerking wordt genomen, lijkt de afwijking van de liquiditeit tussen beide groepen ondernemingen zich te stabiliseren, omdat de kleine ondernemingen het op dat vlak beter doen dan hun grote broers.

¹ Voor de solvabiliteit, zie het volgende deel.

² Hierbij moet worden opgemerkt dat de resultaten van de liquiditeits- en solvabiliteitsratio's voor 2001 werden gecorrigeerd, omdat de ramingen ervan op basis van een op 31 augustus afgesloten constant staal systematisch en jaar na jaar een relatief stabiele afwijking vertonen. Die afwijking werd niet gecorrigeerd bij de berekening van de spreiding van de ratio.

GRAFIEK 6 – LIQUIDITEIT VAN DE NIET-FINANCIËLE VENNOOTSCHAPPEN

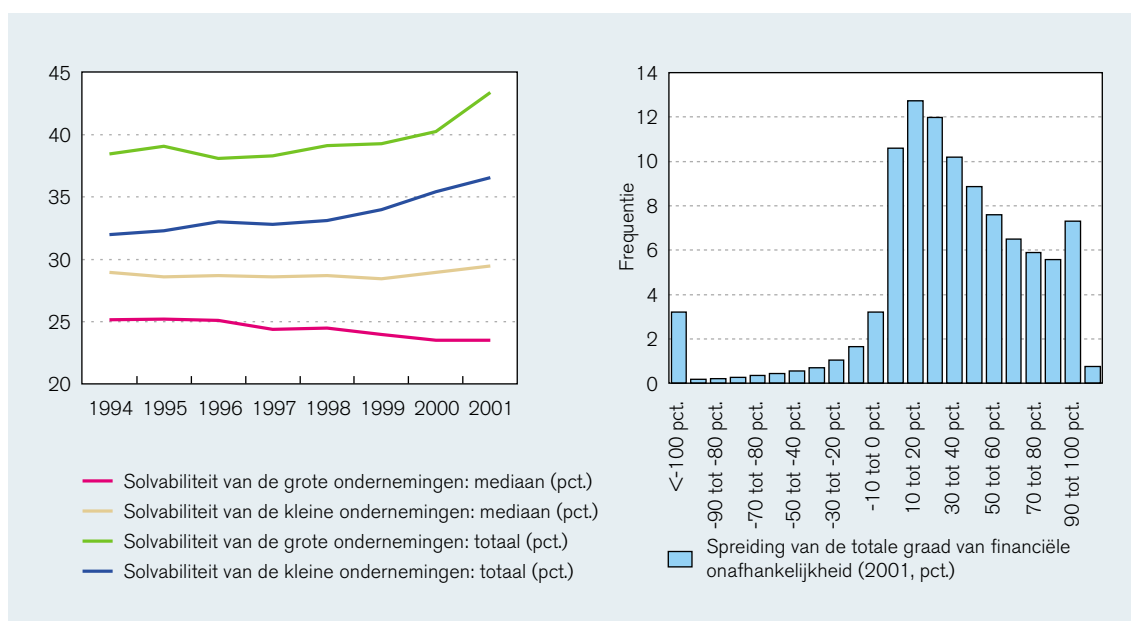
Bron: NBB.

Het is niet makkelijk het verloop van de mediaan te vergelijken met dat van de gemiddelde ratio op basis van de samengevoegde bedragen. Een eerste vaststelling die kan worden gemaakt, is dat de gemiddelde ratio op basis van de samengevoegde bedragen in 2000 voor de grote ondernemingen bijzonder laag uitviel als gevolg van een forse verhoging van de handelsschulden op korte termijn. De tweede vaststelling is dat de kleine ondernemingen het in 2001 beter doen inzake liquiditeit dan de grote, indien de mediaanratio in aanmerking wordt genomen. Indien daarentegen de gemiddelde ratio als uitgangspunt wordt genomen, is de liquiditeit bij de grote ondernemingen in 2001 beter dan bij de kleine. Welke maatstaf is dan de beste? Op deze vraag bestaat geen eensluidend antwoord. In sommige gevallen verdient het gemiddelde de voorkeur, in andere gevallen de mediaan. Toch moet hier worden vastgesteld dat de mediaan vaak de meest geschikte maatstaf is, omdat ze de meest typische waarde kan weergeven. De mediaan heeft het voordeel dat ze veel stabiel is dan het gemiddelde en slechts weinig wijzigt bij toevallige verandering van een klein aantal onderne-

mingen. Dat kan niet worden gezegd van het gemiddelde, dat rekening houdt met het geheel van ondernemingen en daardoor de liquiditeit van het geheel van vennootschappen te sterk wijzigt door de aanwezigheid van een klein aantal ondernemingen met extreme waarden.

In 2001 werd in 35,8 pct. van de niet-financiële vennootschappen een liquiditeitsratio in ruime zin van minder dan één eenheid opgetekend, en bijgevolg een negatief netto bedrijfskapitaal. Afhankelijk van de omvang van hun behoefte aan netto bedrijfskapitaal, kunnen sommige van die vennootschappen liquiditeitsproblemen ondervinden indien hun beperkte vlottende activa niet volstaan om het geheel van hun kortetermijnverplichtingen te dekken. Anderzijds liet 14,4 pct. van de niet-financiële vennootschappen in 2001 een liquiditeitsratio in ruime zin van meer dan vier optekenen. Een dergelijke hoge waarde van de ratio betekent niet noodzakelijk een gunstige ontwikkeling; immers het kan wijzen op overtollige voorraden, slecht beheer van handeldsvorderingen, en/of relatief hoge langetermijnschulden (waardoor de flexibiliteit van hun financiering vermindert).

GRAFIEK 7 - SOLVABILITEIT VAN DE NIET-FINANCIËLE VENNOOTSCHAPPEN

Bron: NBB.

3.4 Verloop van de solvabiliteit van de niet-financiële vennootschappen

Zoals eerder vermeld, kan de samenstelling van de activa en de passiva eveneens worden bestudeerd vanuit het oogpunt van de solvabiliteit van de ondernemingen. Het begrip solvabiliteit geeft aan in hoeverre de ondernemingen kunnen voldoen aan het geheel van hun financiële verplichtingen: terugbetaling van de schulden op de voorziene vervaldagen, regelmatige betaling van de intresten en betaling als gevolg van verplichtingen «buiten de balans». Een van die ratio's legt een verband tussen het eigen vermogen en het balanstotaal. Die solvabiliteitsratio biedt een maatstaf voor de onafhankelijkheid van de ondernemingen. Hoe hoger de ratio, hoe minder de ondernemingen afhankelijk zijn van middelen van derden. Een lagere globale schuldgraad betekent eveneens een kleiner financieel risico voor de ondernemingen, aangezien de vergoeding van kapitaal van derden vast is, terwijl de resultaten en de liquiditeit van de ondernemingen variabel zijn.

Na de vrijwel constante vermindering over de periode 1994-2000, is de globale graad van financiële onafhankelijkheid in 2001 gestabiliseerd voor de grote ondernemingen (23,5 pct.) en licht verbeterd voor de kleine ondernemingen: hun ratio steeg van 28,9 pct. in 2000 tot 29,5 pct. in 2001, ondanks de daling van het algemene rentepeil in 2001. Net als de vermindering van de investeringen (zie verder), getuigen deze resultaten van een gebrek aan vertrouwen in de economie.

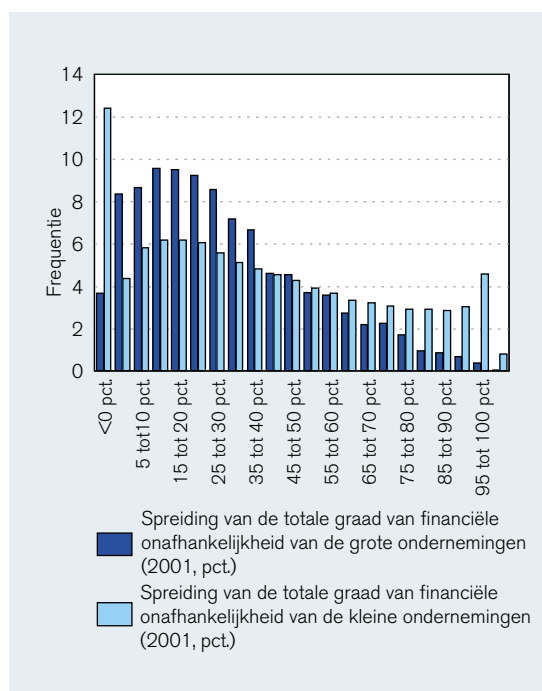
De gemiddelde ratio op basis van de samengevoegde bedragen volgde grotendeels dezelfde tendens als de mediaan. Bij de grote ondernemingen steeg het gemiddelde in 2001 echter met 3,1 pct., terwijl de mediaan relatief stabiel bleef. Overigens is het gemiddelde jaar na jaar steeds hoger geweest dan de mediaan. Dat geldt zeker voor de grote ondernemingen, waar het gemiddelde en de mediaan in 2001 respectievelijk 44 pct. en 25,6 pct. bedragen. Die enorme kloof kan opnieuw worden verklaard door het feit dat het gemiddelde, in tegenstelling tot de medi-

aan, sterk wordt beïnvloed door enkele ondernemingen die zwaar doorwegen in de globalisatie.

Uit de spreiding van de solvabiliteitsratio in 2001 blijkt dat de overgedragen gecumuleerde verliezen in liefst 11,9 pct. van de niet-financiële vennootschappen groter zijn dan het kapitaal, met een negatieve waarde van de globale graad van financiële onafhankelijkheid tot gevolg. Dat resultaat kan in aanzienlijke mate worden toegeschreven aan het bestaan van een grote groep sluimerende vennootschappen of marginale ondernemingen.

Tot slot kan de spreiding van de solvabiliteitsratio bij de grote en de kleine ondernemingen vergeleken worden. Grafiek 8 toont duidelijk aan dat de spreiding van de ratio veel vlakker is bij de kleine dan bij de grote ondernemingen. De grote ondernemingen lijken dus relatief gezien meer door extern kapitaal te worden gefinancierd dan kleine ondernemingen. Dat kan worden verklaard doordat grote

GRAFIEK 8 – VERGELIJKING VAN DE SPREIDING VAN DE SOLVABILITEITSRATIO VAN GROTE EN KLEINE ONDERNEMINGEN

Bron: NBB.

ondernemingen doorgaans een kleiner risico vormen voor de kredietverstrekkers. Bijgevolg is het aandeel van het eigen vermogen in de financiering van kleine ondernemingen relatief gezien groter.

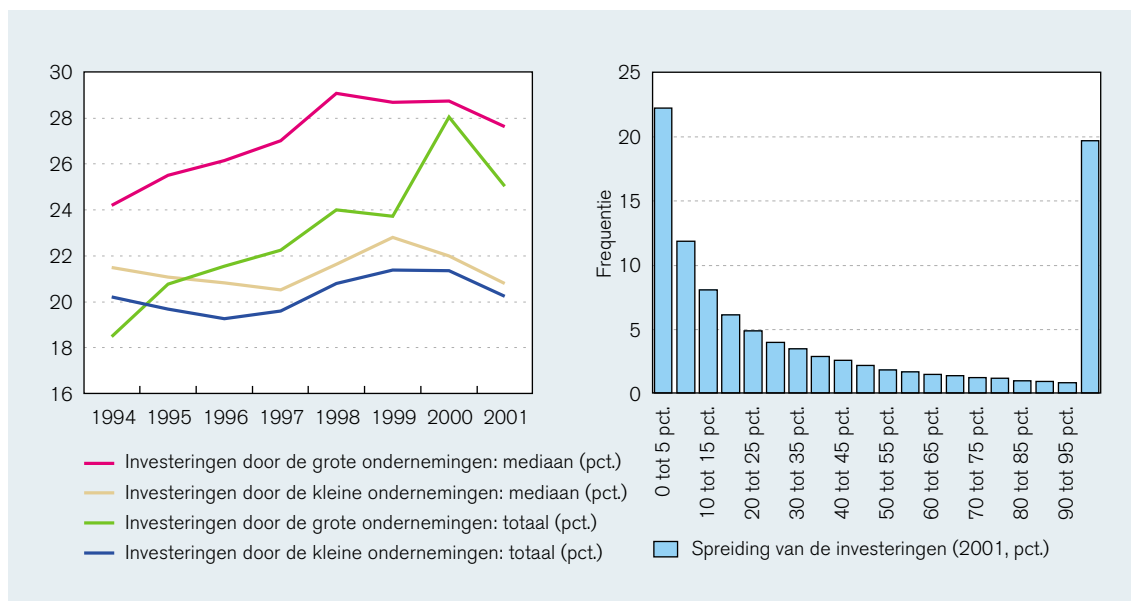
3.5 Verloop van de investeringen van de niet-financiële vennootschappen

De investeringsinspanningen van de ondernemingen in de loop van het boekjaar kunnen met verschillende ratio's worden gemeten. Een daarvan is de ratio die het relatieve belang van de aankopen van materiële vaste activa meet ten opzichte van de tijdens het vorige boekjaar aangekochte materiële vaste activa. De teller van de ratio omvat de tijdens het boekjaar aangekochte materiële vaste activa (inclusief de geproduceerde vaste activa) en de meerwaarden op van derden aangekochte materiële vaste activa, verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen van van derden aangekochte materiële vaste activa. De noemer omvat de aanschafwaarde van en de meerwaarden op de tijdens het voorgaande boekjaar aangekochte mate-

riële vaste activa, verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen van materiële vaste activa, steeds op het einde van het voorgaande boekjaar. Om de relevantie van de verkregen resultaten te waarborgen, worden enkel die ondernemingen in aanmerking genomen die een jaarrekening m.b.t. een boekjaar van twaalf maanden hebben neergelegd. Een hoge waarde van de ratio betekent dat de ondernemingen in de loop van het verslagjaar aanzienlijke investeringsinspanningen hebben ondernomen.

In 2001 is de investeringsratio zowel in de grote als in de kleine ondernemingen gedaald ten opzichte van 2000. Bij de grote ondernemingen daalde de mediaanwaarde van de investeringsratio van 28,8 pct. in 2000 tot 27,6 pct. in 2001, een vermindering met 1,2 procentpunt. De investeringen van de kleine ondernemingen daalden nog sterker (5,4 pct.) en de mediaanwaarde van de ratio verminderde van 22 pct. in 2000 tot 20,8 pct. in 2001. In een periode van conjunctuurverzwakking hebben de ondernemingen dus hun investeringen uitgesteld in afwachting van betere economische omstandigheden. Ondanks

GRAFIEK 9 - INVESTERINGEN VAN DE NIET-FINANCIËLE VENNOOTSCHAPPEN

Bron: NBB.

de daling van het algemene rentepeil hebben ze bijgevolg minder kredieten aangevraagd. Overigens gaat de vermindering van de investeringen door de niet-financiële vennootschappen gepaard met een verbetering van hun liquiditeit. Met uitzondering van het jaar 1999, tenslotte, is de afwijking tussen de investeringsquote van de grote en die van de kleine ondernemingen over de periode 1994-2001 jaar na jaar gegroeid, van 2,7 pct. in 1994 tot 6,8 pct. in 2001.

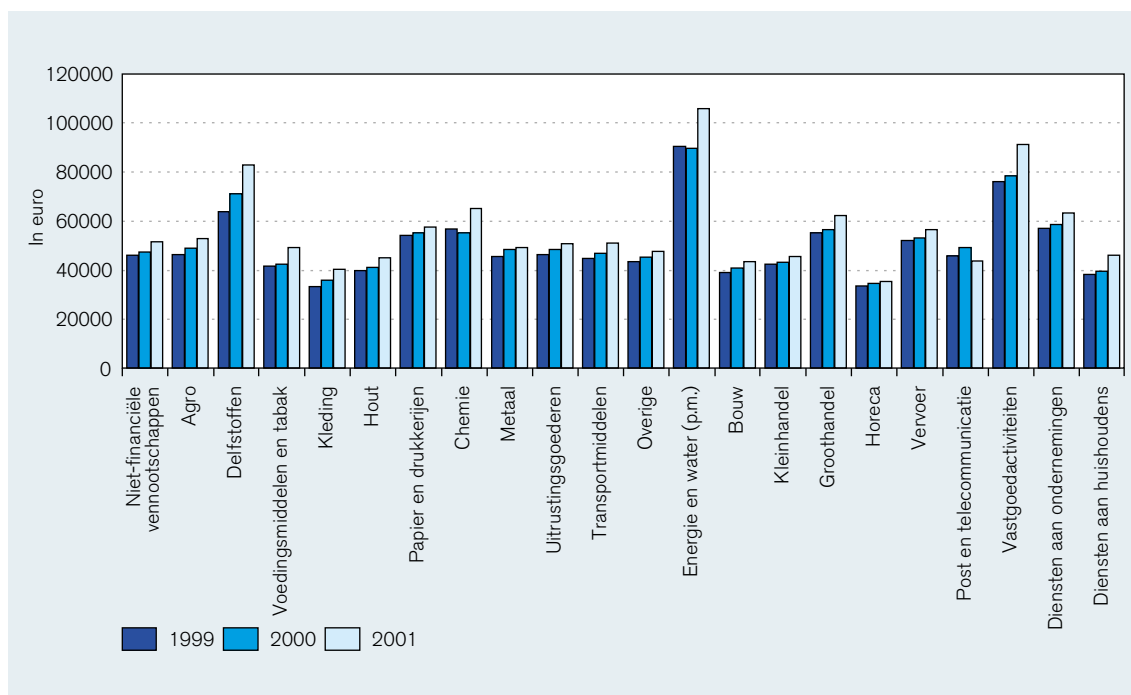
Bij de kleine ondernemingen vertoont de ontwikkeling van de gemiddelde ratio op basis van de samengevoegde bedragen geen significant verschil met die van de mediaan. Hetzelfde kan niet worden gezegd van de grote ondernemingen: in de periode tussen 1994 en 1999 lag de mediaan van de investeringsratio elk jaar zowat 5 pct. hoger dan de gemiddelde ratio. In 2000 werd de gemiddelde ratio van de grote ondernemingen aanzienlijk beïnvloed door enkele extreme gevallen. Om die reden is de afwijking tussen het gemiddelde en de mediaan dit jaar sterk geslonken.

In 2001 bedroeg de investeringsratio in 34,2 pct. van de niet-financiële vennootschappen niet meer dan 10 pct. In 19,7 pct. werd daarentegen een ratio van meer dan 95 pct. opgetekend. Dat laatste resultaat kan voornamelijk worden toegeschreven aan jonge ondernemingen, waarvoor op het einde van het boekjaar 2000 nog geen hoge waarde aan materiële vaste activa werd opgetekend, en aan ondernemingen waarvan de activiteit weinig materiële vaste activa vergt.

4. ANALYSE VAN DE FINANCIËLE GEZONDHEID VAN DE BEDRIJFSTAKKEN

Na het verloop en de spreiding van enkele financiële ratio's te hebben bestudeerd voor de niet-financiële vennootschappen in hun geheel, is het belangrijk na te gaan of de in deze context waargenomen trends ook doorwerken in de diverse bedrijfstakken; elke sector wordt immers geconfronteerd met een specifieke conjunctu-rele context en soms specifieke rechtsvormen.

GRAFIEK 10 – VERLOOP VAN DE TOEGEVOEGDE WAARDE PER WERKNEMER

Bron: NBB.

4.1 Analyse van de toegevoegde waarde van de bedrijfstakken

Grafiek 10 toont aan dat de meeste bedrijfstakken, zowel in 2000 als in 2001, een stijging hebben opgetekend van de verhouding tussen de toegevoegde waarde en het aantal tewerkgestelde personen. Hoewel de toegevoegde waarde in lopende prijzen wordt gehanteerd in de teller van de ratio (in plaats van de toegevoegde waarde tegen constante prijzen), werd in de sector post en telecommunicatie¹ in 2001 een daling van zijn ratio genoteerd. De mediaan van de ratio van de toegevoegde waarde daalde in deze sector van 49.368 euro in 2000 tot 43.993 euro in 2001, een afname met 10,9 pct.

De sector energie en water, daarentegen, onderscheidt zich van de andere sectoren door zijn hoge toegevoegde waarde per tewerkgesteld persoon. Aan dit resultaat liggen diverse factoren ten grondslag:

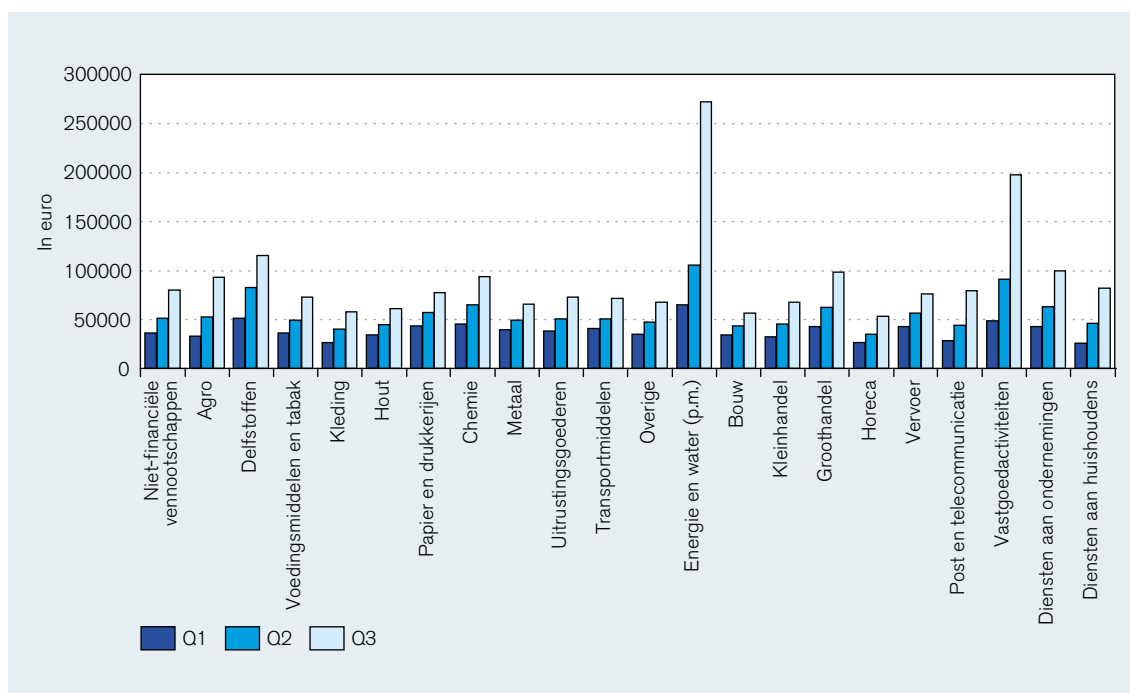
- het concurrentiepeil in de sector, dat nog niet zo ingrijpend is als in de overige bedrijfstakken;
- het feit dat het statutaire personeel van de intercommunales van de bedrijfstak niet is opgenomen in het personeelsregister van deze intercommunales;
- het bestaan van belangrijke intra-groep herfactureringen die een weerslag hebben op de verkopen en prestaties, en bijgevolg op de toegevoegde waarde van de sector;
- tot slot de huidige hervorming van de sector, met onder meer de toepassing in België van de Europese richtlijn die de splitsing oplegt van de productieactiviteiten en het energietransport².

Om al deze redenen dient men de resultaten van de sector energie en water met de nodige

¹ Ter herinnering, de afdeling «post» van de sector post en telecommunicatie omvat diverse postbedelingsbedrijven, en is dus niet beperkt tot De Post.

² Deze hervorming bemoeilijkt de vergelijking van de resultaten tussen de verschillende jaren.

GRAFIEK 11 – SPREIDING VAN DE TOEGEVOEGDE WAARDE PER WERKNEMER

Bron: NBB.

omzichtigheid te beschouwen, en wordt de toegevoegde waarde pro memorie medege-deeld.

Uit een vergelijking van de diverse bedrijfstakken¹ blijkt dat de sector verhuur en handel in onroerende goederen de hoogste mediaanwaarde heeft opgetekend voor de ratio van de toegevoegde waarde. In 2001 bedroeg deze waarde 91.482 euro, een forse stijging ten opzichte van 2000 (16,6 pct.). De 25 pct. sterkst presterende ondernemingen van de sector (het kwartiel Q3)² hebben een toegevoegde waarde per werknemer gerealiseerd van ten minste 197.746 euro. De sector verhuur en handel in onroerende goederen is niet de enige die een belangrijke toegevoegde waarde heeft gecreëerd, ter illustratie, in de sector van de winning van delfstoffen werd in 2001 een toegevoegde waarde per personeelslid van 82.902 euro bereikt. Daarentegen lijkt de horecasector het meest onderhevig aan concurrentie, vermits de mediaanwaarde van zijn ratio

van de toegevoegde waarde in 2001 slechts 35.383 euro bedroeg. De overige bedrijfstakken die worden gekenmerkt door een scherpe concurrentie zijn die van textiel en kleding (40.438 euro) en de bouwsector (43.590 euro).

4.2 Analyse van de rentabiliteit van de bedrijfstakken

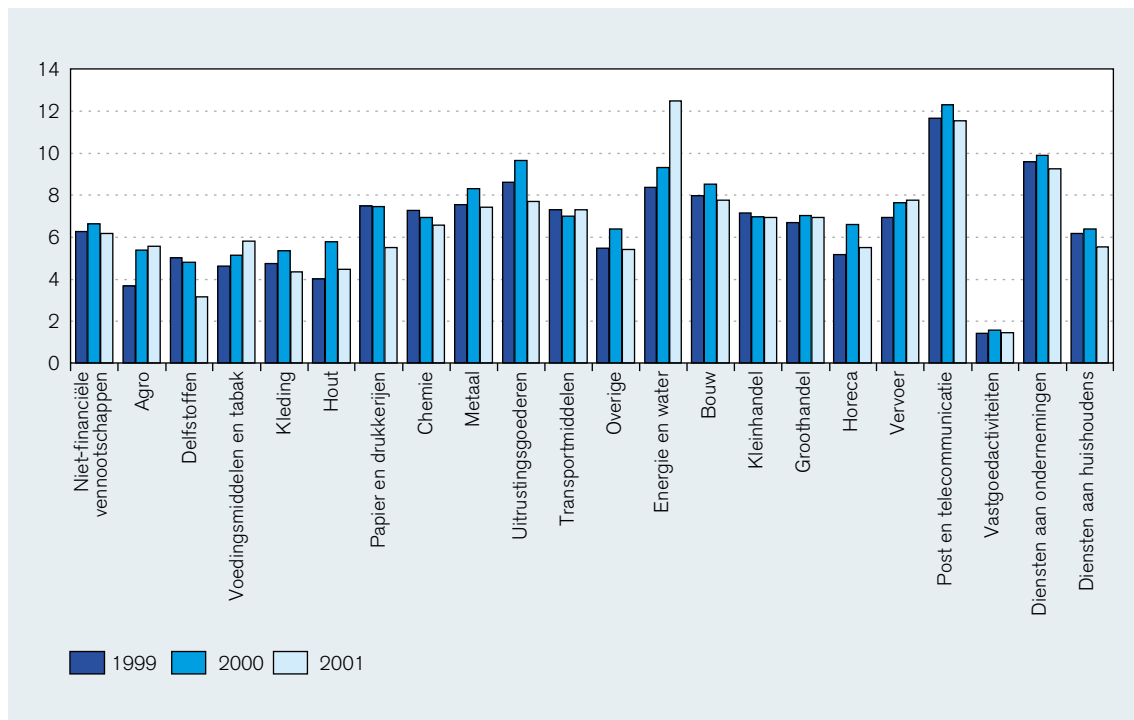
Uit grafiek 12 met betrekking tot het verloop van de rentabiliteit van het eigen vermogen van de diverse bedrijfstakken blijkt duidelijk dat 2001 op economisch vlak een teleurstellend jaar is geweest. Terwijl de meeste bedrijfssectoren in

¹ De sector energie en water buiten beschouwing gelaten, om de hierboven aangehaalde redenen.

² Een verzameling waarnemingen kan in vier gelijke kwartielen worden verdeeld. Het derde kwartiel (Q3) is de waarde van de waarneming waarbeneden 75 pct. en waarboven 25 pct. van alle waarnemingen liggen.

GRAFIEK 12 – VERLOOP VAN DE RENTABILITEIT VAN HET EIGEN VERMOGEN VAN DE BEDRIJFSTAKKEN

(procenten)

Bron: NBB.

2000 nog een stijging van de rentabiliteit van het eigen vermogen lieten optekenen, zagen velen van hen in 2001 hun ratio dalen, zoals de sector van de winning van delfstoffen, waarvan de mediaanwaarde van de rentabiliteit binnen een tijdspanne van één jaar met iets meer dan 34 pct. kelderde. De overige sectoren met een terugval van hun rentabiliteit zijn de sectoren papier en drukkerijen (-26,2 pct.), hout (-22,8 pct.), en elektrische en elektronische apparaten en instrumenten (-20,3 pct.). De rentabiliteit van de sector energie en water zou in 2001 daarentegen gestegen zijn met 33,8 pct. Ook bij deze vaststelling dient het nodige voorbehoud te worden gemaakt, omdat de grondige hervorming van de sector de analyse van het verloop ervan bemoeilijkt.

De sector verhuur en handel in onroerende goederen, van zijn kant, zag de rentabiliteit in 2001 met 7,8 pct. dalen, terwijl de ratio van de toegevoegde waarde per werknemer toenam met 16,6 pct. Deze evolutie is het gevolg van de forse daling van de uitzonderlijke opbrengsten in 2001,

voornamelijk van de gerealiseerde meerwaarden op de verkoop van vaste activa.

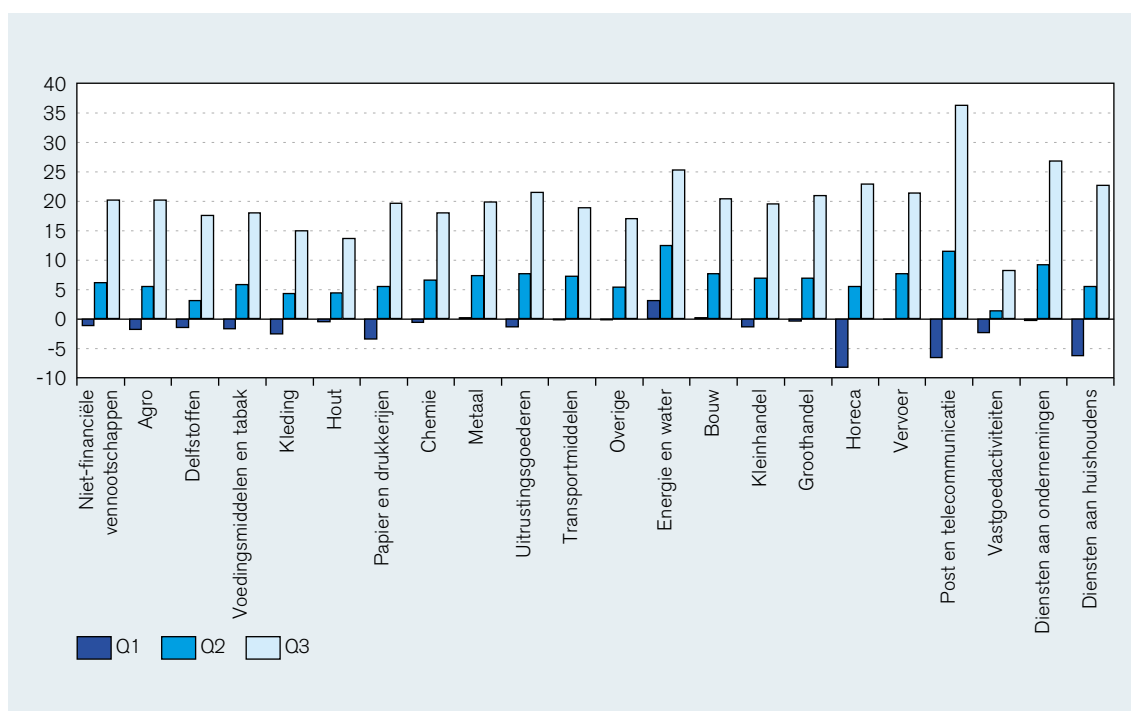
Eens te meer was in de sector energie en water de mediaanwaarde van de nettorentabiliteit van het eigen vermogen in 2001 het hoogst (12,5 pct.). De overige bedrijfstakken waar de aandeelhouders een hoge rentabiliteit genoten, zijn: post en telecommunicatie (11,5 pct.), diensten aan bedrijven (9,3 pct.), vervoer (7,8 pct.), bouw (7,7 pct.), en elektrische en elektronische apparaten en instrumenten (7,7 pct.). Daarentegen werden de ondernemingen van de sector verhuur en handel in onroerende goederen gekenmerkt door een gering rendement van het eigen vermogen voor hun aandeelhouders (1,4 pct.).

4.3 Analyse van de liquiditeit van de bedrijfstakken

Alle bedrijfstakken hebben hun liquiditeit in 2001 verbeterd, met uitzondering van de winning

GRAFIEK 13 – SPREIDING VAN DE RENTABILITEIT VAN HET EIGEN VERMOGEN BINNEN DE BEDRIJFSTAKKEN

(procenten)

Bron: NBB.

van delfstoffen en energie en water¹. Voor het eerst in drie jaar heeft de sector papier en drukkerijen een liquiditeitsratio opgetekend die (ietwat) lager is uitgevallen dan de mediaan van de niet-financiële vennootschappen (1,25), zodat negen sectoren zich nu in deze situatie bevinden.

Van de 21 sectoren die het geheel van de niet-financiële vennootschappen vormen, hadden er in 2001 slechts twee een mediaanwaarde lager dan één voor de liquiditeitsratio in de brede zin: de horeca (0,77) en de verhuur en handel in onroerende goederen (0,88). Vermits hun korte-termijnverplichtingen hun beperkte vlottende activa overschrijden, is hun netto bedrijfskapitaal negatief. Bijgevolg heeft meer dan de helft van de ondernemingen van deze twee bedrijfstakken potentiële liquiditeitsproblemen die later kunnen leiden tot financiële moeilijkheden. Overigens hebben de ondernemingen van de sectoren energie en water, diensten aan de huishoudens, en post en telecommunicatie een mediane ratiowaarde die nauwelijks boven het gemiddelde ligt, en zijn

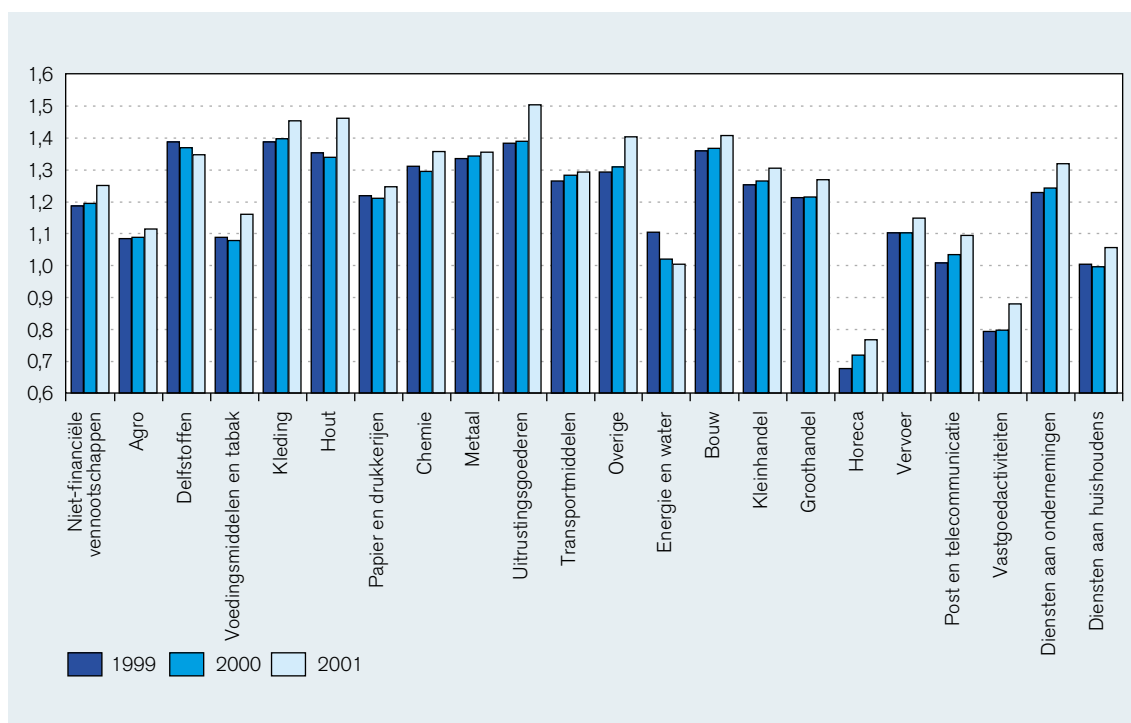
zij bijgevolg ook niet volledig gevrijwaard van potentiële liquiditeitsproblemen. Tot slot heeft één vierde van de ondernemingen – met uitzondering van deze in textiel en kleding, hout, metaal, elektrische en elektronische apparaten en instrumenten en bouw – een liquiditeitsratio lager dan één, met alle risico's vandien.

4.4 Analyse van de solvabiliteit van de bedrijfstakken

In vergelijking met 2000 is de mediaan van de solvabiliteitsratio van alle bedrijfstakken gestegen. Bijgevolg is de financiering van de ondernemingen over het algemeen minder afhankelijk geworden van ontleend kapitaal. In bepaalde sectoren werd er een gevoelige toename van de financiële onafhankelijkheidsgraad opgetekend.

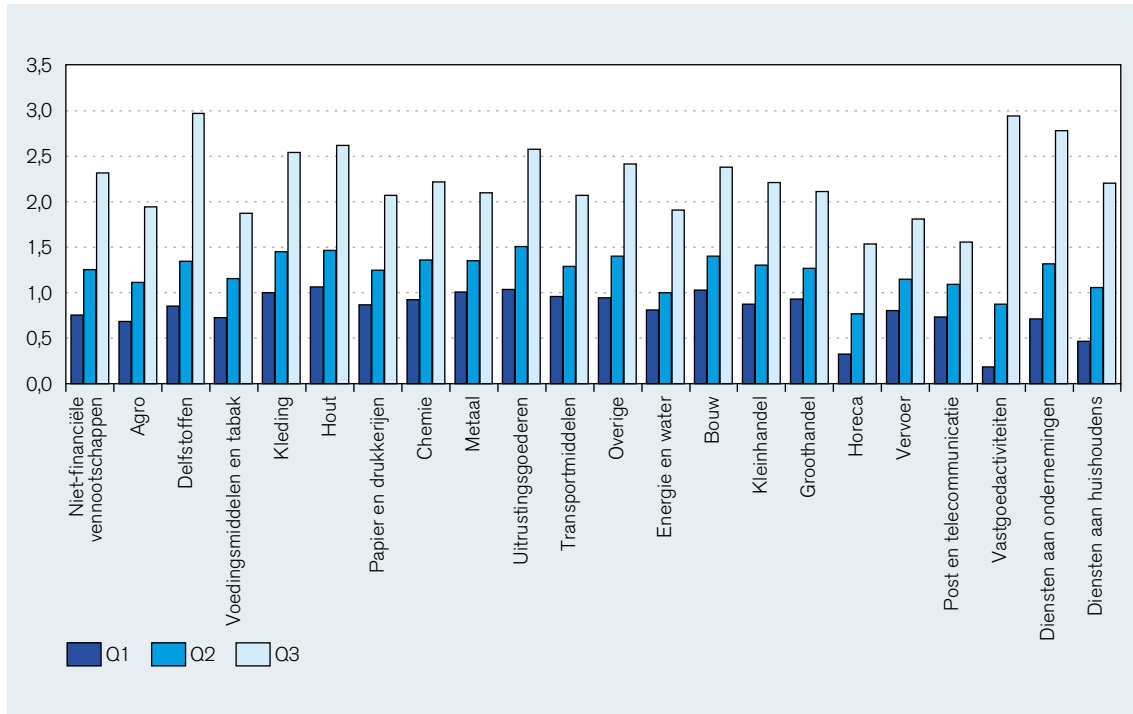
¹ Het dient verduidelijkt dat de liquiditeits- en solvabiliteitsratio's van de bedrijfstakken in 2001 niet zijn gecorrigeerd voor vertekening, in tegenstelling tot dezelfde ratio's waarvan sprake in de hoofdstukken II.3.3 en II.3.4.

GRAFIEK 14 – VERLOOP VAN DE LIQUIDITEIT IN DE RUIME ZIN VAN DE BEDRIJFSTAKKEN

Bron: NBB.

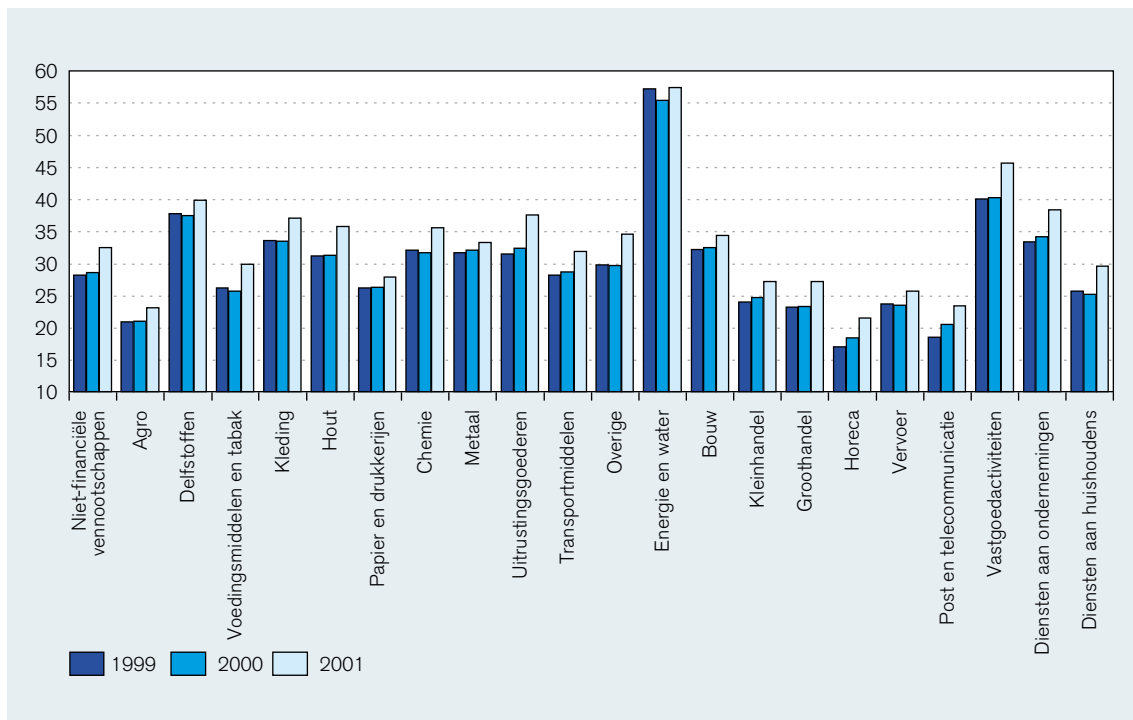
GRAFIEK 15 – SPREIDING VAN DE LIQUIDITEIT IN RUIME ZIN BINNEN DE BEDRIJFSTAKKEN

Bron: NBB.

GRAFIEK 16 – VERLOOP VAN DE TOTALE GRAAD VAN FINANCIËLE ONAFHANKELIJKHEID VAN DE BEDRIJFSTAKKEN

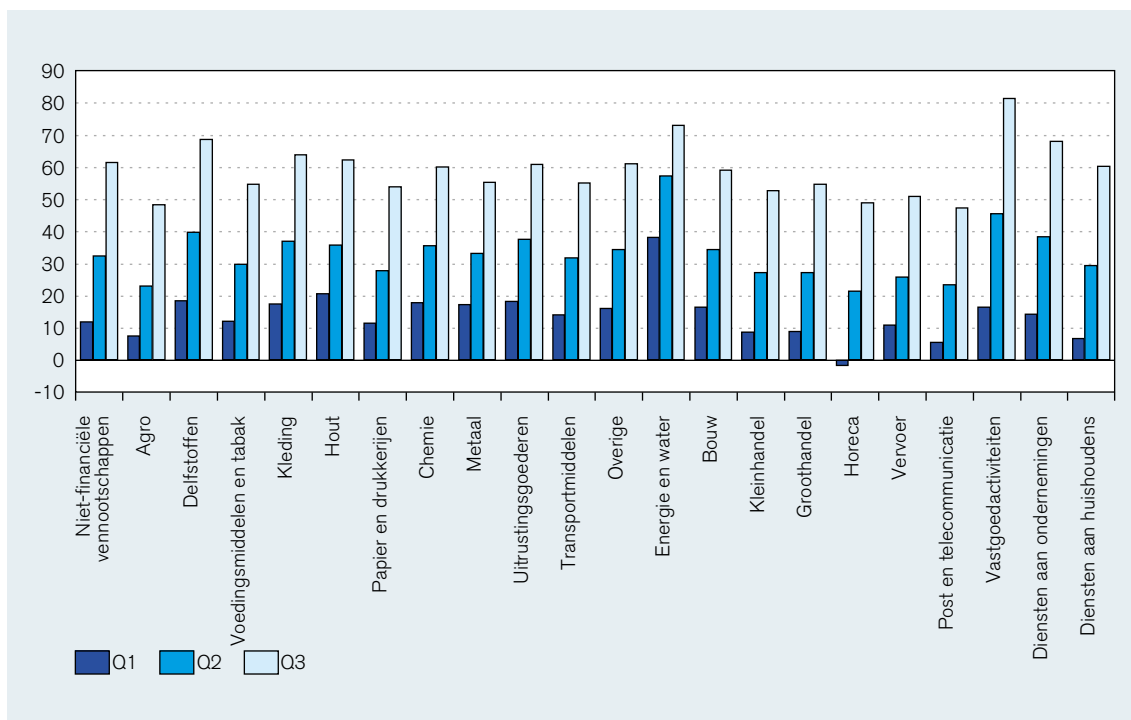
(procenten)

Bron: NBB.

GRAFIEK 17 – SPREIDING VAN DE TOTALE GRAAD VAN FINANCIËLE ONAFHANKELIJKHEID BINNEN DE BEDRIJFSTAKKEN

(procenten)

Bron: NBB.

Dit is onder meer het geval voor de diensten aan huishoudens, de horeca en de groothandel, waarvan de groei van de solvabiliteitsratio respectievelijk 17,3, 17 en 16,5 pct. bedroeg.

De Belgische niet-financiële vennootschappen zijn ten belope van 32,5 pct. gefinancierd met eigen vermogen. Het betreft hier de mediaanwaarde van de globale financiële onafhankelijkheidsgraad. Er bestaan echter grote verschillen tussen de bedrijfstakken. De sector energie en water onderscheidt zich duidelijk van de andere sectoren door zijn hoge financiële onafhankelijkheidsgraad (57,4 pct.). De overige sectoren waarin de ondernemingen een relatief hoge financiële onafhankelijkheidsgraad genieten, zijn: de verhuur en handel in onroerende goederen (45,7 pct.) en de winning van delfstoffen (39,9 pct.).

De horecasector, van zijn kant, heeft veruit de laagste financiële onafhankelijkheidsgraad

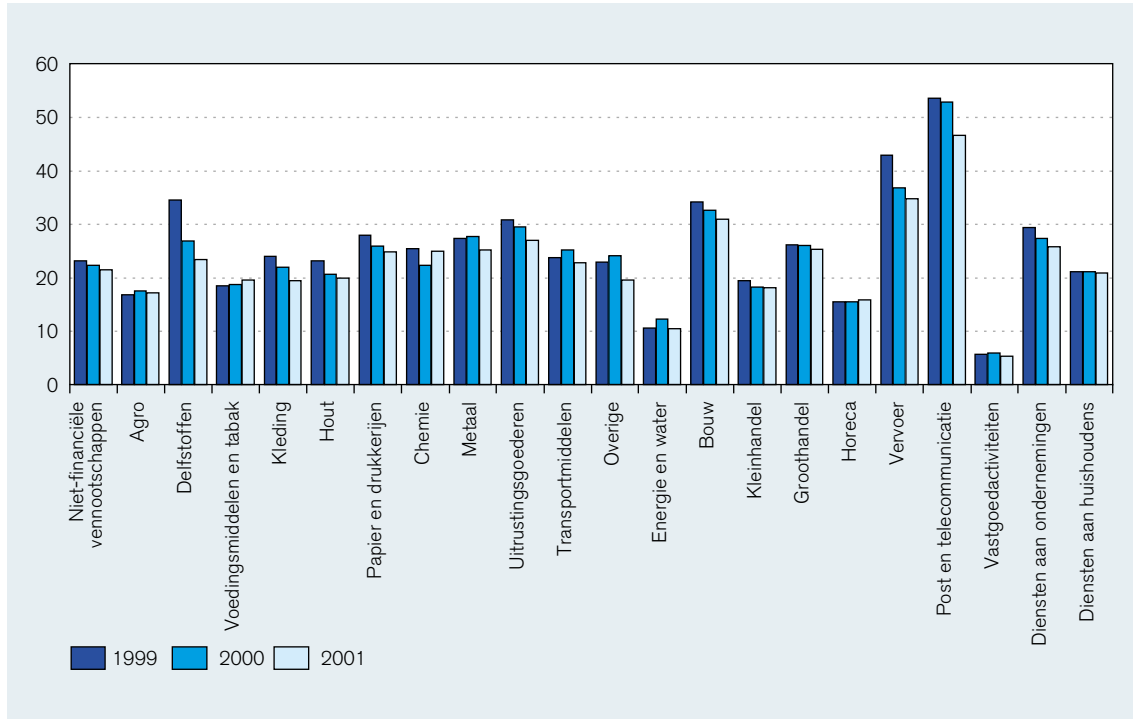
(21,6 pct.), wat voornamelijk te wijten is aan het hoge aantal verliesgevendende vennootschappen in deze sector. Bovendien is de horeca de enige bedrijfstak waarin het eerste kwartaal van de ratio negatief is (-1,8 pct.), wat betekent dat één vierde van de ondernemingen van de sector een negatief eigen vermogen heeft.

4.5 Analyse van de investeringen van de bedrijfstakken

De mediaanwaarde van de investeringsratio is in 2001 voor de meeste bedrijfstakken gedaald. Voor de niet-financiële vennootschappen in hun geheel bedroeg de daling 4 pct. in 2001, tegenover 3,4 pct. in 2000. Slechts twee sectoren hebben de reeds in 2000 ingezette positieve groeitrend van hun investeringen doorgetrokken: enerzijds de sector voeding en tabak (4,1 pct.),

GRAFIEK 18 – VERLOOP VAN DE INVESTERINGEN BINNEN DE BEDRIJFSTAKKEN

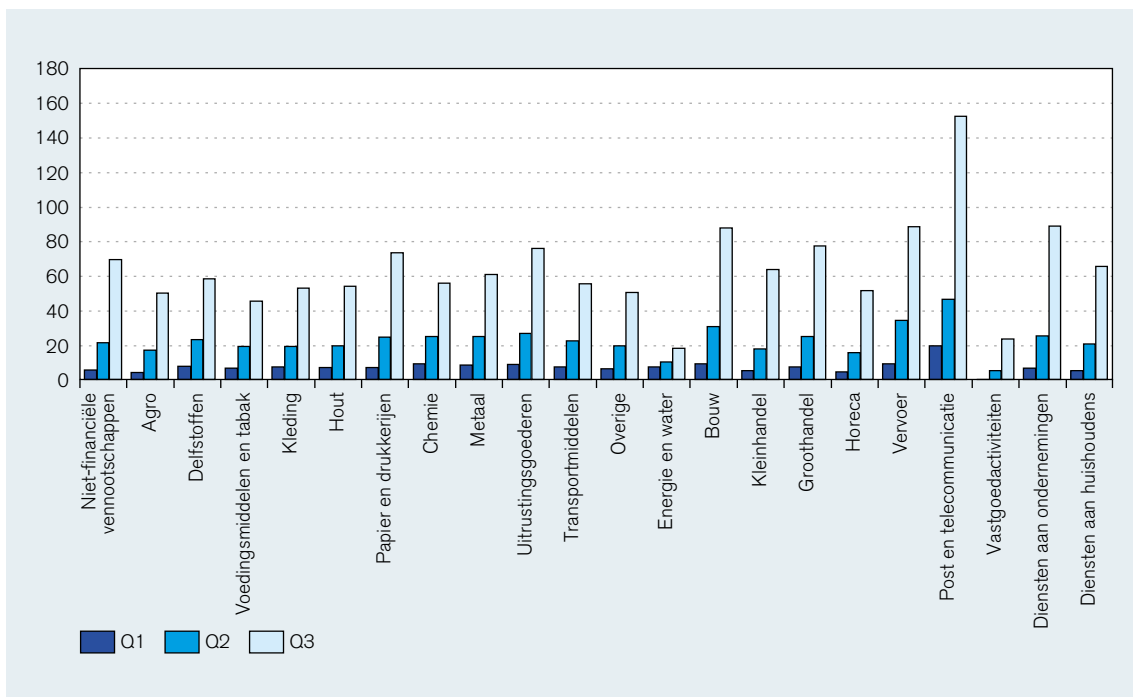
(procenten)

Bron: NBB.

GRAFIEK 19 – SPREIDING VAN DE INVESTERINGEN BINNEN DE BEDRIJFSTAKKEN

(procenten)

Bron: NBB.

en anderzijds de horeca (1,8 pct.). Het is de sector chemie die in 2001 de sterkste groei van de investeringsratio heeft opgetekend (11,9 p.c.), terwijl een jaar eerder op dit vlak nog een afname van 12,2 pct. werd genoteerd.

In 2001 heeft 50 pct. van de niet-financiële vennootschappen een investeringsratio van minstens

21,5 pct. laten optekenen. Tot de sectoren die het sterkst investeerden behoren de post en telecommunicatie (46,6 pct.), het vervoer (34,8 pct.), en de bouw (30,9 pct.). Daarentegen vielen de investeringen heel wat lager uit in de sectoren verhuur en handel in onroerende goederen (5,4 pct.), energie en water (10,5 pct.), en in de horeca (15,8 pct.).

Bijlage 1

INDELINGEN PER SECTOR

Sectoren	Codes NACE-BEL
Landbouw, jacht en bosbouw; visserij en aquacultuur (agro)	1, 2, 5
Winning van delfstoffen	10, 11, 12, 13, 14
Voedings- en tabaksnijverheden	15, 16
Textiel-, kleding-, leder- en schoeiselnijverheden	17, 18, 19
Houtnijverheid	20
Papier en drukkerijen	21, 22
Chemische nijverheid	23, 24, 25
Metaalnijverheid	27, 28, 29
Elektrische en elektronische apparaten en instrumenten	30, 31, 32, 33
Transportmiddelen	34, 35
Andere verwerkende nijverheden	26, 36, 37
Energie en water	40, 41
Bouwnijverheid	45
Kleinhandel	50, 52
Groothandel	51
Horeca	55
Vervoer	60, 61, 62, 63
Post en telecommunicatie	64
Verhuur en handel in onroerende goederen	70
Diensten aan bedrijven	67, 71, 72, 73, 74 ¹ , 90
Diensten aan huishoudens	80,4, 92, 93, 95

¹ Met uitzondering van 74151 (beheer van de holdings).

Bijlage 2

ONDERSCHIED TUSSEN GROTE EN KLEINE ONDERNEMINGEN

Sectoren	Volledige schema's					Verkorte schema's				
	Totaal	Criteria niet-over-schreden (in eenheden)	Criteria niet-over-schreden (in pct)	Toe-gevoegde waarde van de sector (in miljoenen euro)	Toe-gevoegde waarde (in pct.) van de onder-nemingen die de criteria niet over-schreden hebben	Totaal	Criteria over-schreden (in eenheden)	Criteria over-schreden (in pct)	Toe-gevoegde waarde van de sector (in miljoenen euro)	Toe-gevoegde waarde (in pct.) van de onder-nemingen die de criteria over-schreden hebben
Landbouw, jacht en bosbouw; visserij en aquacultuur	106	68	64,2	131	21,3	4.214	3	0,1	459	1,2
Winning van delfstoffen	75	53	70,7	263	14,2	138	1	0,7	52	3,0
Voedings- en tabaksnijverheden..	496	123	24,8	4.276	2,2	2.664	1	0,0	564	0,4
Textiel-, kleding-, leder-, en schoeiselnijverheden	325	107	32,9	1.783	4,8	1.600	7	0,4	420	3,9
Houtnijverheid	97	39	40,2	322	9,2	926	2	0,2	238	1,4
Papier en drukkerijen	409	183	44,7	2.664	5,2	3.156	3	0,1	636	1,1
Chemische nijverheid	528	134	25,4	11.007	0,9	840	2	0,2	278	1,2
Metaalnijverheid	731	276	37,8	7.079	4,0	3.917	11	0,3	1.324	1,9
Elektrische en elektronische apparaten en instrumenten	206	65	31,6	3.389	1,6	1.072	1	0,1	229	0,5
Transportmiddelen	130	44	33,8	3.036	1,3	384	0	0,0	103	0,0
Andere verwerkende nijverheden	514	209	40,7	2.575	6,9	2.619	4	0,2	652	1,2
Energie en water	80	23	28,8	5.923	0,3	44	1	2,3	10	8,0
Bouwnijverheid	809	334	41,3	3.343	8,5	21.540	36	0,2	4.002	2,2
Kleinhandel	1.129	509	45,1	5.156	5,8	34.244	30	0,1	3.572	1,0
Groothandel	3.664	1.652	45,1	11.055	8,2	26.781	70	0,3	3.473	1,6
Horeca	153	83	54,2	916	7,5	11.521	3	0,0	1.016	0,6
Vervoer	1.039	605	58,2	6.518	7,9	7.666	17	0,2	2.077	1,5
Post en telecommunicatie	84	31	36,9	6.258	0,1	451	0	0,0	48	0,0
Verhuur en handel in onroerende goederen	1.210	1.089	90,0	1.438	45,2	22.369	6	0,0	1.672	0,7
Diensten aan bedrijven	2.599	1.680	64,6	12.032	8,3	40.811	34	0,1	4.060	2,4
Diensten aan huishoudens	231	164	71,0	1.064	8,8	7.083	3	0,0	717	0,7
Totaal	14.615	7.471	51,1	90.229	5,5	194.040	235	0,1	25.602	1,6

Bron: NBB.

DEFINITIE VAN DE RATIO'S

	Codes gebruikt in het schema	
	volledig ¹	verkort
1. TOEGEVOEGDE WAARDE PER WERKNEMER		
Voorwaarde voor het berekenen van de ratio		
Het boekjaar moet een looptijd van 12 maanden hebben	12 maanden	12 maanden
Het gemiddeld personeelsbestand berekend in voltijdse equivalenten moet positief zijn ..	9087 > 0	9087 > 0
Teller (bruto toegevoegde waarde)		
Verkoop en prestaties	+70/74	
Exploitatiesubsidies en compenserende bedragen ontvangen van de overheid	-740	
Handelsgoederen en grond- en hulpstoffen	-60	
Diensten en diverse goederen	-61	
Raming van de bruto toegevoegde waarde:		
Bruto exploitatiemarge		
Positief saldo		+70/61
of negatief saldo		+61/70
Noemer		
Gemiddeld personeelsbestand berekend in voltijdse equivalenten	9087	9087
2. NETTORENTABILITEIT VAN HET EIGEN VERMOGEN NA BELASTINGEN		
Voorwaarde voor het berekenen van de ratio		
Het boekjaar moet een looptijd van 12 maanden hebben	12 maanden	12 maanden
De noemer moet positief zijn	10/15 > 0	10/15 > 0
Teller		
Winst van het boekjaar	+70/67	+70/67
of Verlies van het boekjaar	+67/70	+67/70
Noemer		
Eigen vermogen	10/15	10/15
3. LIQUIDITEIT IN RUIME ZIN		
Voorwaarde voor het berekenen van de ratio		
Nihil	-	-
Teller		
Voorraden en bestellingen in uitvoering	+3	+3
Vorderingen op ten hoogste één jaar	+40/41	+40/41
Geldbeleggingen	+50/53	+50/53
Liquide middelen	+54/58	+54/58
Overlopende rekeningen van het actief	+490/1	+490/1
Noemer		
Schulden op ten hoogste één jaar	+42/48	+42/48
Overlopende rekeningen van het passief	+492/3	+492/3

Bron: Balanscentrale.

¹ De bijhorende resultatenrekening is weergegeven onder de vorm van een lijst.

	Codes gebruikt in het schema	
	volledig ¹	verkort
4. SOLVABILITEIT		
Voorwaarde voor het berekenen van de ratio		
Nihil	–	–
Teller		
Eigen vermogen	10/15	10/15
Noemer		
Totaal der passiva	+10/49	+10/49
5. RELATIEF BELANG VAN DE AANKOOP VAN MATERIELE VASTE ACTIVA IN VERGELIJKING MET HET VOORGAANDE JAAR		
Voorwaarde voor het berekenen van de ratio		
Het boekjaar moet een looptijd van 12 maanden hebben	12 maanden	12 maanden
Teller		
Materiële vaste activa aangekocht gedurende het boekjaar (met inbegrip van gepro- duceerde vaste activa)	+8169	+8169
Meerwaarde op materiële vaste activa, verworven van derden	+8229	+8229
Afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa, verworven van derden	–8299	–8299
Noemer		
Waarde van de materiële vaste activa per einde van het voorgaande boekjaar	+8159	+8159
Meerwaarde op materiële vaste activa per einde van het voorgaande boekjaar	+8209	+8209
Afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa per einde van het voorgaande boekjaar	–8269	–8269

Bron: Balanscentrale.

¹ De bijhorende resultatenrekening is weergegeven onder de vorm van een lijst.